

A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
2017. ÉVI MUNKATERVE

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló	3
II. Működési feltételek	4
II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek	4
II.2. Személyi feltételek.....	6
II.3. Informatikai infrastruktúra	7
III. Szakmai tevékenység	9
III.1. Az illetékességi terület felügyelete.....	9
III.2. Állománygyarapodás	12
III.2.1. Illetékességi terület.....	12
III.2.2. Gyűjtőkör.....	12
III.3. Állományvédelem és reprográfia.....	15
III.3.1. Általános tevékenység.....	15
III.3.2. Restaurálás, konzerválás	17
III.3.3. Könyvkötészeti munkák.....	18
III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmzés, digitalizálás).....	19
III.4. A levéltári anyag nyilvántartása.....	20
III.5. Rendszerezés, rendezés	24
III.5.1. Alapszintű rendezés	24
III.5.2. Középszintű rendezés.....	24
III.5.3. Darabszintű rendezés	26
III.5.4. Ellenőrző rendezés.....	27
III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés)	29
III. 6. Selejtezés.....	30
III. 7. Segédlet-készítés.....	31
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat.....	36
III. 8.1. Infrastrukturális és személyi adottságok felmérése	37
III.8.2. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése	37
III.8.3. Az online kommunikáció fejlesztése.....	38
III.8.4. Tudásmegosztás és hálózatépítés.....	38
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység.....	38
III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység.....	40
III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltárpedagógia	41
III.10.2. Könyvbemutatók.....	41
III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények	42
III.10.4. Kiállítások	43
III. 11. Könyvtári munka	46
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése	47
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok	48
III. 14. Pályázatok	51
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés	52

I. Vezetői összefoglaló

Az infrastrukturális fejlesztések területén 2017-ben a Pest Megyei Levéltár új épületszárnyát fejezzük be. A beruházással lehetővé válik, hogy a Fejér Megyei, a Nógrád megyei és a Somogy Megyei Levéltár után egy megyei levéltár ismételten megújuljon és közel egy évtized után ismét el tudja látni az egyik alapfeladatát, vagyis maradandó értékű iratokat tud átvenni. Kiemelt feladat a levéltári iratanyag biztonságos elhelyezésével kapcsolatban az Országos Levéltár Hess András téri épületéből való költözés megszervezése, a gyűjtemény fennmaradását biztosító elhelyezés megtalálása. A 2016-ban megkezdett költözés az Országos Levéltár számára kijelölt Daróczi utcai telephelyre a Miniszterelnökség ígérete alapján az év végére zárulhat le. Ezzel párhuzamosan az EMMI Közgyűjteményi Főosztályával együttműködésben megkezdtuk az iratanyag végleges elhelyezésére szolgáló javaslat és koncepció elkészítését. Az Országos Levéltárban őrzött maradandó értékű iratanyag elhelyezéséhez, illetve a kulturális alapellátást biztosító szolgáltatások kialakításához elengedhetetlenül szükséges egy új, modern épület felépítése.

A kormányzati szervek átalakítása és új helyre költözése szintén feladatot ad a levéltárnak. A szervezeti átalakulások és a szervek új épületbe való költözése szükségessé teszi az általuk őrzött iratanyag megfelelő elhelyezését. El kell végezni a selejtezéseket, a maradandó értékű iratok elhelyezését és az iratanyag digitalizálását. A jelenleg is folyamatban lévő ügyek a Magyar Rádió iratanyagának iratmentése, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal iratanyagának elhelyezése, a Belügyminisztérium iratanyagának selejtezése és digitalizálása. A Belügyminisztériummal aláírt megállapodás terveink szerint mintául szolgálhat más közfeladatot ellátó szervek iratanyagának selejtezéséhez és digitalizálásához is.

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár iratanyagából történő adatszolgáltatás jogi kérdésének megoldása, illetve jelenleg még a PSZL őrizetében lévő iratanyag kezelése újonnan jelentkező feladatot jelent az MNL számára. A magyar államot képviselő ügyvéd tájékoztatása szerint az iratanyag kiadására irányuló per 2017 márciusára lezárulhat. Az iratanyag elhelyezésére jelenleg nem rendelkezünk szabad raktárkapacitással, így emiatt is sürgető az új épülettel kapcsolatos kormányzati döntés.

A közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése című (KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00011 projekt) megvalósítása nyomán 2.6 milliárd forint nyílik meg a megyei levéltárak számára a szolgáltatásaik fejlesztésére. A szűk határidők és az európai uniós közbeszerzések lebonyolítása miatt jelentős vezetői figyelmet igényel a pályázat sikeres megvalósítása. A projekt célja, hogy a tervezett fejlesztések révén a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei által végzett adatszolgáltatási, ügyfélszolgálati tevékenység integrált módon, elektronikus csatornákon kapcsolódjon a Kormányablakok és szakigazgatási szervek ügyintézési folyamataihoz. Az informatikai fejlesztéssel támogatott adatszolgáltatási folyamatok révén, a lehető legrövidebb idő alatt juthat el az információ az igénylő állampolgár és a hatóság részére. A levéltári feladatok növekvő mértékben kapcsolódnak a közigazgatási és jogbiztosítással kapcsolatos adatszolgáltatási tevékenységhez. 2015-ben már a levéltár tevékenységének jelentős részét, 25%-át is elérte a közigazgatási szervektől, vagy magánszemélyektől a közigazgatási ügyek intézéséhez szükséges jogbiztosító erővel rendelkező iratok keresésén és adatszolgáltatásán alapuló igények kezelése. A Kormány 1561/2015 számon a KÖFOP program 2015. évi éves fejlesztési keretében kiemelt projektként nevesítette a „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatások” projektet. 2017. év során a támogatási szerződés megkötését követően megkezdődik a megvalósítás, megvalósul az alkalmazásfejlesztési eljárás lezárása és előkészítésre kerülnek az eszközbeszerzések. A projekt fenntarthatóságának tervezése a megvalósítás során önálló feladat, amelynek során kiemelt figyelmet fordítunk a beruházás pénzügyi fenntarthatóságára.

A levéltári anyag hozzáférhetővé tétele tekintetében jelentős előrelépést biztosítanak a kormányzati emlékekhez kapcsolódó pénzügyi támogatások. Méltó módon le kell zárunk az '56-os Emlékvet és a Gulág Emlékvet. A Reformáció Emlékvet keretében megvalósuló programunk nemcsak a kutatási eredményeket gazdagítja, hanem az általános és középiskolai oktatás számára is biztosítja az élményalapú tananyagot.

A 2016 folyamán történt előkészítő munka eredményeként 2017-ben az MNL elkészíti egységes módszertani és továbbképzési koncepcióját. Mivel hosszú távon e szakterületek sikeres működésétől függ az intézmény szakmai munkájának színvonala, ezért mind a módszertani, mind az oktatási/továbbképzési területen szükséges az éves munkaterveken túlmutató, közép- és hosszú távú tervezés. A koncepció részeként az MNL meghatározza azokat az intézményi stratégiai célokat, alapelveket, személyi és szervezeti feltételeket, amelyek hosszabb időtávra kijelölik a két szakterületen folyó munka kereteit. A dokumentum szakterületenként külön fejezetben tartalmazza a rövid, közép- és hosszútávú feladatokat a belső képzésekre és továbbképzésekre, a külső partnerek részére kínált (akkreditált és egyéb) képzésekre, ezek finanszírozási

feltételeire, a nemzetközi tapasztalatszerzésre és a tapasztalatok MNL szintű gyakorlati hasznosítására, a szakmai és módszertani problémák, kérdések egységes kezelésére, egységes ügyfélszolgálati eljárásrend kialakítására, szakmai, módszertani útmutatók készítésére, az intézményi módszertani szabályozások támogatására, előkészítésére, a megyei gyűjtőterületi tevékenység koordinálásával kapcsolatos szakmai tevékenységre. Hangsúlyosan szeretnénk felvállalni a határainkon kívül folyó levéltári munka segítségét és módszertani támogatását. Különösen a Kárpátalján és Erdély területén őrzött magyar nyelvű anyag feltárásának segítése sürgető feladat, annál is inkább, mivel a pénzhány, illetve a magyarul tudó levéltárosok hiánya miatt fennáll a veszélye a magyar nyelvű iratanyagok hozzáférhetetlenné válásának.

II. Működési feltételek

II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek

Az MNL integrációs folyamatai egy szakmailag és pénzügyileg megalapozott gazdálkodási rendszer bevezetését tették szükségessé. A 2014-ben átszervezett pénzügyi-számviteli rendszer egyértelművé tette, hogy a szakszerű és szabályszerű feladatellátás csak egy központi, egységes elszámolási elvek szerint működő, közvetlen irányítás és ellenőrzés alá vonható gazdasági apparátus felállításával és működtetésével biztosítható. A beszámoltatási, számviteli feladatok központi irányítási hatáskörbe vonásával szükséges továbbfejleszteni a megyei levéltárak és az Országos Levéltár együttműködésének belső kontrollfolyamatait, a szakszerű feladatellátás információs rendszerét. Ennek érdekében folytatni kell a gazdálkodási feladatokat ellátó munkatársak képzését, a munkatársak közötti konzultációs lehetőségek biztosítását. Célrányos, valamint soron kívüli vezetői ellenőrzésekkel el kell érni a szabályozottság érvényesítését is.

A 2014-ben bevezetett költségvetési keretgazdálkodás az érdekeltségi rendszer érvényesülését segíti, ennek érdekében a megyei levéltárak a részükre jóváhagyott kiadási előirányzatok felett kötelezettségvállalási és utalványozási jogot gyakorolnak, a központi irányítás szerződéskötési és ellenjegyzési jogának fenntartása mellett. 2017-re kiemelt célként tűztük ki a keretgazdálkodási rendszer informatikai támogatási feltételeinek bevezetését is.

Továbbra is küldetésünknek tekintjük a Gazdasági Igazgatóság irányító és szolgáltató szerepe közötti egyensúly megtartását, a működési feltételrendszer kiszolgálását.

Az integrációt követő időszak szigorú és takarékos gazdálkodása hozzájárult a Magyar Nemzeti Levéltár költségvetési stabilitásához, likviditásának megőrzéséhez. A 2017. évre 40,0 millió forinttal magasabb összegű költségvetési támogatással számolhatunk, amely támogatást az MNL költözése miatti bevételkiesésre tekintettel bocsátotta rendelkezésünkre a Nemzetgazdasági Minisztérium. Ennek megfelelően a 2017. évi eredeti előirányzat szerinti költségvetési támogatás összege 2.960.600 E Ft, mindamelllett, hogy a 2017. évre vonatkozóan előírt intézményi működési bevétel a korábbi 100,0 millió forintról 60,0 millió forintra csökkent. Mindezek mellett eredeti költségvetésünk összességében 20,0 millió forintos csökkenést mutat, amely csökkenés a Cseh Tamás Archivum Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. részére történő feladatátadással magyarázható.

Bevételi előirányzatok 2016-2017. év

Megnevezés	2016. év	2017. év
Költségvetési támogatás	2.940.600 E Ft	2.960.600 E Ft
Saját bevételi előirányzat	100.000 E Ft	60.000 E Ft
Összesen:	3.040.600 E Ft	3.020.600 E Ft

Kiadási előirányzatok 2016-2017. év

Megnevezés	2016. év	2017. év
Személyi juttatások	1.754.800 E Ft	1.742.700 E Ft
Kifizetői járulékok	474.100 E Ft	470.900 E Ft
Dologi kiadások	428.100 E Ft	423.400 E Ft
Beruházási kiadások	290.100 E Ft	290.100 E Ft
Felújítási kiadások	93.500 E Ft	93.500 E Ft
Összesen:	3.040.600 E Ft	3.020.600 E Ft

Folytatni szükséges az alapnyilvántartások felfektetését, folyamatos felülvizsgálatát, aktualizálását a következő területeken:

- a szerződés-nyilvántartás, pénzügyi kötelezettségvállalással nem járó megállapodások, partnerségi szerződés-nyilvántartás, szerződés-nyilvántartás ügyviteli eljárásrendjének kidolgozása;
- ingatlankataszter.

Fejleszteni szükséges az integrált ügyviteli programrendszert

- a szervezeti egységek költségvetésének (keret-teljesítés) naprakész lekérdezési lehetőséggel, használatának bevezetésével,
- a projektnyilvántartás számítástechnikai támogatásának megerősítésével,
- a készletek folyamatos analitikus nyilvántartásának bevezetésével, mind a megyei levéltárak, mind az Országos Levéltár szervezeti egységeinél,
- szoftvertámogatás, informatikai támogatás keresésével, ill. fejlesztésével a havi bérfeladási állomány EcoStat integrált ügyviteli rendszerbe történő automatikus importálási lehetőség biztosítása céljából,
- a 2015-ben megkezdett vonalkódos leltározási és nyilvántartási rendszer bevezetésének befejezésével (78 telephelyen, közel 400 ezer eszköz vonalkóddal történő ellátása, ügyviteli rendszerben történő rögzítése, meglévő humán erőforrás felhasználásával).

2017-ben is feladatot jelent a gazdálkodással összefüggő szabályzatok folyamatos aktualizálása, különös tekintettel a következőkre:

- gazdasági Igazgatóság Ügyrendjének módosítása a hatályos SzMSz-ben foglaltak miatt;
- reprezentációs kiadások szabályzatának módosítása jogszabályi változások, valamint az egyedi értékhatárok és jogosultak körének kibővítése miatt;
- gépjármű-használati szabályzat módosítása adminisztrációs terhek csökkentése érdekében, a feladattal járó kockázatok és ráfordítások tükrében;
- vendégszoba használati szabályzat módosítása, az MNL minden érintett szervezeti egységére

egységes nyilvántartási rendszer és eljárási rend kidolgozása végett;

- számlarend aktualizálása a számviteli szabályozás megváltoztatása miatt;
- kötelezettségvállalási szabályzat átdolgozása – kötelezettségvállalási értékhatárok, kötelezettségvállalásra jogosultak körének módosítása a hatályos SZMSZ szerint;
- munkavédelmi szabályzat átdolgozása: munka- és védőruha juttatás eljárásrendjének kidolgozása, különös tekintettel a 2017. január 1-től működtetett készletnyilvántartó rendszer által nyújtott lehetőségekre;
- közbeszerzési szabályzat módosítása a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 2016. évi módosításainak figyelembevételével;
- ellenőrzési nyomvonalak felülvizsgálata.

A 2017-2018-as időszakban is folytatjuk a 2014-ben megkezdett, és azóta is sikerrel végzett Kulturális Közfoglalkoztatási Programot. A 2017-2018-as időszakra 160 fő közfoglalkoztatott 29 telephelyen történő foglalkoztatásával tervezünk, amelyből 72%-uk kulturális, 28%-uk pedig funkcionális feladatokat fog ellátni. A 2017-2018-as időszakra 259,0 millió forint támogatással számolunk.

A műszaki-üzemeltetési területen számolni kell a 1014 Budapest, Hess András tér 5. sz. alatti telephely költöztetésével, a karbantartási feladatok folyamatosságával, műszaki, katasztrófavédelmi, érintésvédelmi felülvizsgálatok lebonyolításával, a munka-egészségügyi vizsgálatok, a munkavédelmi képzések határidőre történő lebonyolításával, ingatlanstratégiai célok megvalósításának segítségével.

II.2. Személyi feltételek

Az MNL létrejöttével, a megyei levéltárak integrációjával megvalósuló centrális tudástőke hatékony kihasználása elsődleges feladat. Ennek érdekében az MNL vezetése támogatja az egyéni karriertervezést a szervezeti célokkal összhangban. Az MNL szakmai és nem szakmai jellegű továbbképzéseken gondoskodik arról, hogy a levéltárban dolgozók felkészült és elhivatott munkatársakként szaktudásukkal és személyi kompetenciáikkal egyaránt a magyar levéltárügy fejlődését mozdítsák elő.

ÉRINTETT SZERVEZETI EGYSÉGEK

Érintett szervezeti egységek (a beszámolóban előforduló rövidítésekkel)

Főigazgatói Titkárság (FT)

Gazdasági Igazgatóság (GI)

Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Uniók projektek igazgatósága (NEUI)

Jogi, Humánpolitikai és Munkaügyi Főosztály

Szakmai Koordinációs Központ (SZKK)

Informatikai és e-levéltári Osztály

Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály (MOTIKO)

Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály (ÁRO)

MNL Országos Levéltára (MNL OL)

1945 előtti Kormányzervek Főosztálya (1945 e. KF)

1945 utáni Kormányzervek és Pártiratok Főosztálya (1945 u. KPF)

Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya (MGYF)

Gazdasági Levéltári Főosztály (GLF)

Kutatószolgálati, Tájékoztatási és Levéltár-tudományi Szakkönyvtári Főosztály

Az MNL megyei tagintézményei

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (MNL BaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára (MNL BKML)
Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára (MNL BéML)
Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (MNL BAZML)
Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára (MNL CSML)
Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára (MNL FML)
Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (MNL GYMSML Győr)
Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (MNL GYMSML Sopron)
Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (MNL HBML)
Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (MNL HML)
Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára (MNL JNSZML)
Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (MNL KEML)
Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (MNL NML)
Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (MNL PML)
Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára (MNL SML)
Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára (MNL SZSZBML)
Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (MNL TML)
Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (MNL VaML)
Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (MNL VeML)
Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (MNL ZML)

II.3. Informatikai infrastruktúra

A célok megvalósíthatóságát kedvezőtlenül befolyásolja az intézmény előregedett informatikai infrastruktúrája. Továbbra is indokolt a megyei tagintézményekben használt levéltárosi és kutatótermi munkaállomások és a hálózati eszközök ütemezett cseréje. Mind ezt, mind a tagintézmények közös informatikai szolgáltatásainak kialakításához szükséges felhőalapú szolgáltatás kialakítását egyaránt akadályozza az informatikai eszközökre vonatkozó beszerzési tilalom.

A 2015. évi munkatervtől kezdődően az informatikai infrastruktúra rendszeres megújításának megkezdését terveztük. A tervbeli és megvalósult adatok összehasonlításán látszik, hogy **a beszerzések közel 80%-kal maradtak el a tervezettől.** Az amortizáció évről évre növekvő mértékben veszélyezteti az intézmény szolgáltatásainak és működésének fenntartását.

	Összes számítógép*	Cserélendő számítógépek*		XP*		2016. évi tervezett beszerzés	2016. teljesült beszerzés	2017. évi tervezett beszerzés
		darab	%	darab	%			
Tagintézmény	darab	darab	%	darab	%	darab	darab	darab
Bács-Kiskun	32	28	88%	4	13%	6	2	7
Baranya	37	34	92%	29	78%	8	1	8
Békés	24	11	46%	21	88%	5	1	5
Borsod-Abaúj-Zemplén	27	23	85%	25	93%	6	1	6
Csongrád	48	37	77%	43	90%	10	1	10
Fejér	20	17	85%	11	55%	4	1	4
Győr	18	9	50%	6	33%	4	1	4
Hajdú-Bihar	41	23	56%	22	54%	8	1	9
Heves	26	16	62%	20	77%	5	1	6
Jász-Nagykun-Szolnok	18	13	72%	11	61%	4	2	4
Komárom-Esztergom	29	13	45%	13	45%	6	1	6
Nógrád	37	36	97%	22	59%	8	1	8
Országos Levéltár	410	160	39%	118	29%	91	24	82
Pest	66	65	98%	33	50%	13	2	14
Somogy	40	12	30%	26	65%	8	1	8
Sopron	20	19	95%	12	60%	4	1	4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	25	10	40%	16	64%	5	1	5
Tolna	20	17	85%	17	85%	4	1	4
Vas	32	21	66%	24	75%	7	1	7
Veszprém	48	47	98%	34	71%	10	1	10
Zala	31	28	90%	24	77%	6	1	7
Összesen:	1049	639	61%	531	51%	222	47	218

*Az összes számítógép a munkaállomások, szerverek és notebook számítógépek összege. Cserélendő számítógépnek tekintjük a hét évnél idősebb, 2GHz-nél lassabb vagy 1GB memóriánál vagy 60 GB merevlemeznel kisebb kapacitású számítógépeket. A határok megállapításánál a Poszeidon és a Scope programok erőforrás igényét vettük figyelembe. Az XP azon számítógépek száma, amelyeken 2014. áprilisában lejárt támogatású, MS Windows XP operációs rendszer van.

III. Szakmai tevékenység

III.1. Az illetékességi terület felügyelete

Az illetékességi terület felügyeletével kapcsolatos munkák tervezése során az MNL központi szervezeti egységeinek és megyei levéltárainak elsődlegesen a vonatkozó jogszabályok előírásaira, illetve a közigazgatási és intézményi szervezetrendszerben az elmúlt években végbement változásokra kell tekintettel lenniük. A közelmúlt jogszabályi változásai közül kiemelkedik az új, a szakmai követelményeket részben újrafogalmazó rendelet, a 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet megjelenése. A 2017. évi iratkezelési felügyeleti munkák jogszabályi változásokból fakadó újdonsága azonban a 2016 végén megjelent 34/2016. (XI. 30.) EMMI rendelet – ún. formátumrendelet – az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről, amellyel kapcsolatban az elsődleges feladat az iratképző szervek felé ennek ismertetése és alkalmazásának előkészítése lesz. Ezen felül az illetékességi terület munkáját befolyásolni fogja még az 1312/2016. (VI. 6.) Korm. határozat végrehajtása következményeként átalakuló állami intézményi háttér.

A szervnyilvántartás területén változatlanul kiemelt feladat az MNL egységes nyilvántartási rendszerének mind szélesebb körű alkalmazása, a ScopeArchiv megfelelő moduljainak feltöltése és aktualizálása. Ehhez nyújtanak segítséget – többek között – a Veszprém Megyei Levéltár által szervezett és 2017-ben is folytatódó szakmai továbbképzés, valamint a Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály által tervezett módszertani konzultációk is. További cél néhány nyitott szakmai kérdés megnyugtató lezárása, mint például az államigazgatás területi szerveivel kapcsolatos MNL-en belüli illetékességi kérdések, a változó őrzési idejű iratok egységes kezelése, illetve az iratkezelés-ellenőrzések során használt jegyzőkönyvek egységesítése.

Az MNL valamennyi szervezeti egységében a referensek feladata az illetékességi és gyűjtőkörbe tartozó szervek alapítására, működésére, iratkezelésére, iratselejtezésére és megszűnésére vonatkozó valamennyi adat összegyűjtése, vagyis a szervjegyzék folyamatos aktualizálása, mely munka kiegészül az iratképző szervek működésére vonatkozó jogszabályok folyamatos nyomon követésével. Fontos feladat emellett a felszámolással vagy végelszámolással megszűnő szervezetekkel kapcsolatos feladatok folyamatos ellátása is. Előreláthatólag 2017-ben is számos központi és területi iratképző szerv - különösen az államigazgatás és az oktatás területén – szűnt/szűnik meg, olvad be, vagy alakul át legalább a nevében, amelynek nyomon követése szintén kiemelt feladat lesz a tárgyévben.

A központi tagintézmény kiemelt feladata 2017-ben a Belügyminisztérium irattári selejtezésének felügyelete. A minisztérium a várható költözés miatt irattárának selejtezésébe kezdett, a munka jelentős mennyiségű iratdigitalizálással lesz egybekötve, amelynek szakmai ellenőrzését végezzük, továbbá a levéltárárett iratok átadásra történő előkészítését, ami egyaránt érinti a papír alapú és a készülő elektronikus állományt. A feladat módszertani kihívása, hogy a maradandó értékű iratokból melyek kerüljenek levéltárba csak digitálisan és melyek digitálisan és papíralapon is. Az iratőrző főosztály a MOTIKO-val és az E-Levéltári osztállyal szorosan együttműködve kidolgozza az átvétel formáját.

Az iratkezelés jogszabályi és szabályzati ellenőrzése során különösen fontos az új szervek iratkezelésének induláskori felügyelete, ami visszatükröződik a tagintézmények terveiben is. A levéltárak törekednek arra, hogy egy-egy új iratképzőnél a lehető leghamarább megjelenjenek és különösen, ha nem a közigazgatásban jártas szakemberek irányítása alatt áll az új szerv (pl. tanügyi igazgatás), akkor ott kellő támaszt, segítséget tudjanak nyújtani a levéltári érdekek érvényesítése mellett a szakszerű iratképzés és -kezelés beindítása során. A tervezett szervellenőrzések során az iratkezelés teljes körű megismerése kerül a középpontba, a folyamat minden pontját igyekszünk feltérképezni. Az aktualizált ellenőrzési űrlapok alkalmasak a komplex jellegű felmérés elvégzésére és törekedni kell az összegzés pontban szerepeltetni kívánt jellegzetességek és követelmények pontosabb, számon kérhetőbb bemutatására. A szervek által általában kért tájékoztatást természetesen a jövőben is a lehető leggyorsabban megadjuk, de ugyanakkor az általunk szorgalmazott változtatások végrehajtását is ellenőrizni fogjuk. Az iratképzők ellenőrzésekor, ahogy a korábbi években, úgy 2017-ben is – részarányuk növekedésével – egyre nagyobb hangsúlyt kap az elektronikusan keletkeztetett iratok felmérése, az iktató- és iratkezelő programok használata és ezzel összefüggésben a majdani levéltári átadás-átvétel biztosításának előkészítése. Az ellenőrzések során folytatódnak a megyei levéltárak vonatkozásában a megyei kormányhivatalokkal a kölcsönös szakmai előnyökön nyugvó közös ellenőrzések.

Az iratkezelési szabályzatok és irattári tervek elbírálása során a legtöbb feladat továbbra is a már említett jogszabályi változásokból és részben ebből fakadóan a szervezeti átalakulásokból keletkezik.

Az eddigi tapasztalatokból adódóan az iratkezelés jogszabályon nyugvó általános ellenőrzése mellett szükséges jobban ösztönözni az iratképző szerveknél a selejtezést, mint a majdani szakszerű iratátadás egyik sarkalatos pontját. Szükség esetén a levéltár munkatársai a selejtezés helyszíni ellenőrzésével bizonyosodnak meg arról, hogy a selejtezendő iratok maradandó értékkel nem bírnak. Külön figyelmet kívánunk fordítani e tekintetben az 1990 előtt keletkezett iratokra, azon belül is főként a tanácsi, illetve a szövetkezeti, vállalati, és iskolai iratokra. Az MNL OL illetékességi területére vonatkozóan a gazdaságirányító szervek iratanyagainak rendezését, selejtezését, illetve természetesen a levéltári átadásukat szorgalmazzuk. A Hess András téri telephely költözése miatt az 1945 utáni kormányzerveknek még irattárban lévő iratanyagai esetében a szakszerű selejtezést és a gondos megőrzést fogjuk figyelemmel kísélni. 2017-ben a rendőrségi, igazságügyi, illetve a kulturális szervektől (EMMI) várható jelentősebb mennyiségű selejtezési jegyzőkönyv, míg a megyei levéltárakban az államigazgatás területi szerveitől, a bíróságoktól és az önkormányzatoktól számítunk nagyobb mennyiségű selejtezési jegyzőkönyv érkezésére.

Az iratképző szerveket igény szerint a központi szervezeti egységek és a megyei levéltárak továbbra is szaktanácsadással segítik, az MNL gyűjtőportálján (honlapján) pedig az iratképző szervek munkatársai megtalálják a vonatkozó legfontosabb jogszabályokat, továbbá a selejtezési jegyzőkönyvek és az átadás-átvételi jegyzékek mintáit.

A Magyar Nemzeti Levéltár a 2017. évben összesen 1054 iratképző szerv iratkezelését és irattárolását kívánja ellenőrizni, amelyből 925 tartozik a megyei levéltárak és 129 a központi szervezeti egységek illetékességébe. A megyei levéltárak átlagosan 46 iratképző szervet fognak ellenőrizni, amely – figyelembe véve a technikai és személyzeti hiányosságokat – megfelelő mennyiségnek mondható. Az ellenőrzések során az egyes tagintézmények kivétel nélkül költségghatékony megoldásokat terveznek.

Az MNL 2017-re tervezett iratkezelési ellenőrzései:

Levéltár megnevezése	Ellenőrizendő szervek száma	Szervek fondfőcsoportjai
BKML	40	XXXVII.
BaML	63	VIII, XXVI., XXXVII.
BAZML	40	VIII., XXV., XXIX., XXXVII.
BéML	50	VIII., XXIV., XXV., XXX., XXXVII.
CSML	41	VIII., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXX., XXXVII.
FML	52	VIII., XXIV., XXV.
GYMSML Győr	25	XXVI., XXXVII.
GYMSML Sopron	20	VIII., XXIV., XXV., XIX., XXX., XXXVII.
HBML	79	VIII., X., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.
HML	57	VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.
JNSZML	30	VIII. (volt XXVI.), XXV., XXXVII.
KEML	68	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.
NML	20	VIII., IX., XXV., XXIX., XXXVII.
PML	25	XXIV., XXV., XXXVII.
SML	74	VIII., XXIV., XXV., XXXVI., XXXVII.
SZSZBML	58	XXIV., XXV., XXXVII.
TML	40	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
VaML	44	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
VeML	34	XXIV., XXV., XXVI., XXXVII.
ZML	65	VIII., IX., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.
<i>Megyei levéltárak összesen</i>	<i>925</i>	<i>VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.</i>
OL GLF	35	XXIX.
SZKK MOTIKO	94	XIX., XXVI., XXVII.
<i>OL és SZKK összesen</i>	<i>129</i>	<i>XIX., XXVI., XXVII., XXIX.</i>
Mindösszesen	1054	VIII., IX., X., XIX., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.

III.2. Állománygyarapodás

III.2.1. Illetékességi terület

A megyei tagintézmények számára prioritás az 1990 után keletkezett, jogszabály alapján levéltárérett, maradandó értékű iratanyagok átvétele, ami elsősorban az önkormányzatok őrzetében lévő iratanyagot foglalja magába, kisebb részben bírósági, ügyészségi, valamint intézményi iratokat. Magára az átvételre nagyrészt a levéltár illetékességi körébe tartozó szervek kezdeményezése nyomán kerül sor, ugyanakkor előfordul, hogy azt az irattári anyag veszélyeztetettsége teszi szükségessé (iratmentés).

A maradandó értékű önkormányzati iratok gyakran selejtezetlenül, rendezetlenül hevernek régi, sokszor irattárolásra teljesen alkalmatlan helyiségekben. Az iratátadásokat nehezíti, hogy az önkormányzatokra általánosan jellemző az iratkezelésben jártas szakemberhiány. Az iratképző szervek túlterheltsége miatt iratátvételt pontosan tervezni nagyon nehéz, olykor szinte nem is lehet.

A tanácsi iratanyagokkal együtt kerülhetnek be községi irategyüttesek is. Kisebbségi részben tervezik a megyei levéltárak bírósági, ügyészségi, iskolai, valamint termelőszövetkezeti iratok átvételét. Elenyésző számban a kint levő kataszteri térképek és megyei kórházi iratok levéltári átvétele érdekében is tesznek lépéseket.

Több tagintézményben probléma a raktári kapacitás hiánya. Ezért csak a kötelező beszállításokat, a tárolási körülmények miatt veszélyeztetetté vált iratok átvételét tervezik, illetve az esetleges ajándékozások, felajánlások számára biztosítanak helyet. A Bács-Kiskun Megyei Levéltárban a helyhiány mellett gondot okoz ingatlanhasználati jogosultság bizonytalansága, Szegeden és Makón a rövidesen bekövetkező költözés nehezíti a levéltári átvételt. Baranya megyében csak a bértárolt iratokból való selejtezés után van lehetőség az illetékességi területről iratokat átvenni. A raktári kapacitás bővítéséig igyekeznek a megyei levéltárak felmérni a levéltárérett iratokat és előkészíteni a jövőbeli levéltárba kerülést.

A megyei tagintézmények közül a 2017. évre nagyobb mennyiségű átvételt tervezett Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (300 ifm), a Somogy Megyei Levéltár (297 ifm), a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár (200 ifm), a Bács-Kiskun Megyei Levéltár (200 ifm), valamint a Zala Megyei Levéltár (189 ifm).

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában az 1945 előtti kormányzati szervek főosztályának alapvető feladata, hogy megőrizze a törvények eredeti példányait. Ennek érdekében a Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztállyal (MOTIKO) és az Országgyűlés Hivatalával együttműködve évente levéltárba kerülnek a törvények, ennek keretében a levéltár törekszik megszerezni a törvényekhez kapcsolódó elektronikus levéltári iratanyagot is. Az 1945 előtti kormányzati szervek esetében mintegy 1200-1300 ifm iratanyagot őriznek még mindig az iratőrök. Kiemelt cél, a MOTIKO-val együttműködve, az összes még át nem vett iratanyag felmérése, a levéltárba kerülés előkészítése. 2017-ben helyhiány miatt csak a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal iratanyagának átvételét tervezi a főosztály.

A Hess András téri épület költözése miatt az 1945 utáni politikai kormányzati szervek és pártiratok főosztályán 2017-ben iratanyag fizikai átvétele nem lehetséges. Ugyanakkor a Magyar Rádió iratmentéssel az óbudai levéltárba került iratanyagát ez a szervezeti egység veszi állományba, de csak az alapszintű rendezést követően, várhatóan mintegy 150 ifm terjedelemben. A Gazdasági Levéltári főosztályon jelentős iratátvétel a következő szervektől várható az évben: Magyar Nemzeti Bank (100 ifm), Hegyközségek Nemzeti Tanácsa (60 ifm), Bakonyi Bauxit Vállalat (40 ifm), továbbá 33,96 ifm fog érkezni a tervek szerint az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumtól. A papíralapú iratanyagok mellett 57 darab DVD-n kerülnek majd átadásra a Paksi Atomerőmű Zrt. üzemviteli naplói.

A Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztályán folytatódik pályázatok útján a Hungarika-feltárás, további tervek között szerepel az Oral History gyűjtemény gyarapítása, valamint a korábbi években beérkezett mikrofilmek állományba vétele.

III.2.2. Gyűjtőkör

A megyei levéltárak 2017-ben ajándékozás, letét, illetve vásárlás útján kisebb mennyiségű, elsősorban családi iratanyag átvételével számolnak. Anyagi forrás híján családi és személyi iratokat főként csak ajándékozással tudnak gyarapítani; sokszor kizárólag a digitalizálás idejére adják át a tulajdonosok ezeket. Az Országos Levéltárban a Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztályán történik a magánosok által ajándékozással, letétbe, illetve vételre felkínált iratok becslése. Rendszeresen figyelik a kollégák a legfontosabb, mintegy tíz antikvárium aukciós, illetve azon kívüli kínálatát is. A kiválogatott iratok átvételének megghiúsulása esetén kezdeményezik védésüket, törekszenek a védett és bemutatott iratokról biztonsági (digitális) másolatot

készíttetni. Ezek tervezése csak nagy vonalakban lehetséges.

Az átvételre tervezett iratmennyiség a megyei levéltárakban 2129,06 ifm. Ez a 2015-ös és 2016-os évekhez képest némi csökkenést jelent (2015-ben 2790 ifm, 2016-ban 2403,18 ifm).

A tervezett/tervezhető iratátvétel az alábbi fondfőcsoportokat érinti:

V. Megyei városok és községek, VIII. Tanintézetek, intézmények, IX. Testületek, XIII. Családok, XIV. Személyek, XV. Gyűjtemények, XXIII. Tanácsok, XXIV. Az államigazgatás területi szervei, XXV. A jogszolgáltatás területi szervei, XXIX. Vállalatok, XXX. Szövetkezetek, XXXVI. Megyei önkormányzatok, XXXVII. Városi, községi önkormányzatok.

Az átvételre tervezett iratmennyiség az Országos Levéltárban 2017-ben: 2348 ifm, (2016: 1457; 2015: 1607 ifm; 2014: 684,12 ifm; 2013: 215,05 ifm; 2012: 875,23 ifm; 2011: 879,04 ifm; 2010: 711,88 ifm; 2009: 1069,75 ifm.), az alábbi fondfőcsoportokban: XIX. Az államigazgatás felsőbb szervei, XXIX. Vállalatok. A 2017-es évre tervezett mennyiség a korábbi évekhez képest növekedést jelent, ugyanakkor ez a gyarapodás nagyrészt a Bevándorlási és Állampolgársági Hivataltól érkező iratok átvételének köszönhető.

Az Magyar Nemzeti Levéltár átvételre tervezett iratmennyisége összesen: 4477,06 ifm (2016: 3860,33 ifm, 2015: 4397 ifm).

A levéltár megnevezése	A levéltár által tárgyév dec. 31-én őrzött iratanyag mennyisége (ifm)	A levéltár szabad raktári kapacitása tárgyév dec. 31-én (ifm)	Illetékességi területről állományba venni tervezett iratanyag/ dokumentum mennyisége (ifm)
OL 1945 előtti kormányzervek főosztálya	23567,07	1477	2008
OL 1945 utáni politikai kormányzervek és pártiratok főosztálya	17190,15	0	0
OL Gazdasági Levéltári főosztály	37093,37	6636	340
OL Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztálya.	6206,87	1665	0
OL összesen	84057,46	9778	2348
Megyei levéltárak			
BKML	10588,40	1800	200
BaML	17520,47	0	0
BéML	9200,516	5981	100
BAZML	12343,51	4300	150
CSML	17763,41	1543,70	37,06
FML	9952,26	730	60
GYMSML Győr	8629,17	193,35	10
GYMSML Sopron	6574	20	250
HBML	11750	290	200
HML	10323	751	80
JNSZML	8346,96	6223,04	40
KEML	10386,167	383,763	55
NML	10029,54	180	90
PML	19 818	48	0
SML	16587,62	3000	297
SZSZBML	7767,31	30	0
TML	12600	866	120
VaML	10050	3620	101
VeML	15170	7830	50
ZML	10783,92	763	189
Megyei levéltárak összesen	236184,3	38552,85	2029,06
MNL összesen	320241,76	48330,85	4377,06

III.3. Állományvédelem és reprográfia

III.3.1. Általános tevékenység

Az MNL kiemelt állományvédelmi feladata lesz 2017-ben az új Állományvédelmi Ajánlás befejezése, véglegesítése. A munka 2016-ban kezdődött a Levéltári Kollégium felkérésére. Az Állományvédelmi Bizottság által elkészített ajánlást a Kollégium szélesebb véleményezésre bocsátja. Az Állományvédelmi Ajánlás – a hozzá csatolt raktárminősítő lappal – alapvető dokumentuma lesz a 2017-ben esedékes szakfelügyeleti ellenőrzéseknek. A 2013-as szakfelügyelői vizsgálatok, és a szintén 2013-as állományvédelmi vezetői látogatások eredményeként az intézményben gyakorlatilag nem volt olyan raktár, amely optimális minősítéssel rendelkezett. Az új ajánlás arra törekszik majd, hogy a raktárminősítésekben összetettebb kép alakuljon ki a levéltári iratok őrzési körülményeiről, ne csak a negatívumok, hanem az utóbbi években tett erőfeszítések eredményei is megjelenjenek.

Az intézményi integrációt követően elindult egy folyamat, amelynek során a műszaki állapotában legsürgősebbnek ítélt levéltárakban megkezdődtek, és részben befejeződtek azok az építési/felújítási munkálatok, amelyeknek az intézmény vezetése a szakmai vélemények alapján prioritást adott. Ez a munka 2017-ben is folytatódik.

2017-ben folytatódik az OL Hess András téri épületének költöztetése a Daróczi úton kijelölt telephelyre. Az iratok átszállítása felerészben 2016-ban megtörtént. Ezzel a Daróczi úton előkészített raktárrészek beteltek. A további terület felszabadítása és megfelelő előkészítése után folytatódhat a költözés. A raktári egységek előkészítése során el kell végezni a padlózat portalanítását, műgyantázását, a nyílászárók és a fűtésrendszer felújítását, valamint a polcozást. A jelenleg feltöltött raktár részekben nem működik a fűtés, ezért a hőmérséklet rendkívül alacsony. A raktári paramétereket adatgyűjtős műszerekkel folyamatosan monitorozzuk. Ez kiemelten fontos feladat, mert a raktárakban nincs klimatizáció, ezért az időjárási tényezők hatása erős. A klimatikus mérésekről és az egyéb tapasztalatokról az állományvédelem heti rendszerességgel feljegyzéseket, táblázatokat készít, amit eljuttat az intézmény vezetéséhez. Eddigi tapasztalataink szerint a raktári páratartalom az optimálishoz képest inkább alacsonyabb, de a nyári időszakban - szükség esetén - újból páramentesítő készülékeket kell üzembe állítani. A költözés folytatásakor, az iratok szállításakor hangsúlyosan érvényesíteni kell az állományvédelmi szempontokat.

Az MNL valamennyi tagintézményében a lehetőségekhez mérten nagy hangsúlyt fektetnek az állományvédelem alapvető feladataira. A raktári klimatikus paraméterek változásának monitorozását mindenhol folyamatosan végzik. A mérőműszerek kalibrálását igyekeznek rendszeressé tenni. A hőmérséklet és páratartalom adatokat a legtöbb helyen már számítógépen rendszerezik.

A megelőző állományvédelem fontos része az iratok rendezéséhez kapcsolódóan a műanyag dossziék, zsinegek, fémkapcsok eltávolítása, valamint az iratok átcsomagolása savmentes kartonból készült dobozokba. Az átdobozolást a legtöbb helyen már folyamatosan végzik, a rendelkezésre álló készlet erejéig. Savmentes csomagolóanyagok beszerzése közbeszerzési eljárás keretében történik majd. A beszerzést az igények és a rendelkezésre álló keret összehangolásával, a tagintézmények közötti egyensúly figyelembe vételével fogjuk intézni.

Az Országos Levéltár állományvédelmi (restaurátor és könyvkötő) és reprográfiai (mikrofilmező és digitalizáló) műhelyeiben, a jelenlegi gépi és személyi kapacitásukból adódóan, nagyobb részben az OL részére, kisebb részben a megyei tagintézmények részére tervezzük munkát. A megyei tagintézmények állományvédelmi és reprográfiai tevékenységét döntően az határozza meg, hogy rendelkeznek-e restaurátor- illetve könyvkötő műhellyel, valamint az, hogy pályázati forrásból nyílik-e mód restaurálási és digitalizálási munkák megvalósítására, mivel saját költségvetési forrásból ezekre jelentősebb összeget nem tudnak fordítani.

Állományvédelmi műhelyek, személyi állomány:

Az MNL 6 tagintézményében van restaurátor műhely, 4 tagintézményben működik könyvkötő műhely, 2 helyen (MNL OL, MNL BAZML) pedig mindkettő.

Levéltár	Önálló restaurátor műhely	Szakképzett restaurátor (fő)	Önálló könyvkötő műhely	Szakképzett könyvkötő (fő)
OL	igen (2)	igen (8)	igen (2)	igen (3)
BKML	nem	nem	nem	nem
BML	igen	igen (1)	nem	nem
BéML	nem	nem	igen	igen (1)
BAZML	igen	igen (2)	igen	igen (1)
CSML	nem	nem	igen	igen (1)
FML	nem	nem	nem	nem
GYMSML Győr	nem	nem	nem	nem
GYMSML Sopron	nem	nem	igen	igen (1)
HBML	nem	nem	nem	nem
HML	nem	nem	nem	nem
JNSZML	igen	igen (1)	nem	nem
KEML	nem	nem	nem	nem
NML	igen	igen (1)	nem	nem
PML	igen	nem (tervezett pályázat)	igen	nem (u.a.)
SML	nem	nem	nem	nem
SZSZBML	nem	nem	nem	nem
TML	nem	nem	nem	nem
VML	igen	igen (2)	igen	nem
VeML	igen	igen (1)	nem	igen (1 u.az)
ZML	nem	nem	nem	nem

Dobozolás:

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyagok folyamatos átdobozolása savmentes papírból készült tárolóeszközökbe.

Az MNL tagintézményeiben 2017-re tervezett összes átdobozolás:

- raktári egységben: 12 322
- ifm-ben: 1484,19

Állományellenőrzés:

Az MNL csaknem valamennyi tagintézménye tervezi az éves kutatói forgalomba kerülő iratanyagának állományrevízióját. Az OL Gazdasági Levéltári Főosztályán, valamint a CSML, HML, SML és a VeML tagintézményekben teljes levéltári anyag revíziót terveznek.

III.3.2. Restaurálás, konzerválás

Levéltár	Irat, missilis, nyomtatvány	Oklevél, kódexlap	Címerkép, címereslevél	Pecsét	Tervrajz, térkép	Egyéb	Műhely saját / más
OL	11 400	10	-	50	137	-	saját
BKML	-	-	-	-	-	-	-
BML	1500	-	-	-	34	4	saját
BéML	4168	-	-	-	259	-	saját köt.
BAZML	300	-	-	-	-	-	saját
CSML	3240	-	-	-	-	-	saját köt.
FML	-	-	-	-	-	-	-
GYMSM Győr	-	-	-	-	-	-	-
GYMSML Sopron	1 kötet, 250 lap	-	-	-	-	-	saját köt.
HBML	-	-	-	-	-	-	-
HML	-	-	-	-	-	-	-
JNSZML	729	-	-	-	8	-	saját
KEML	-	-	-	-	-	-	-
NML	680	-	-	-	-	15	saját
PML	-	-	-	-	-	-	-
SML	160	-	-	-	-	-	Archív Art Könyvrest. Műhely kft
SZSZBML	-	-	-	-	-	-	-
TML	-	-	-	-	-	-	-
VML	1350	-	-	-	15	-	saját
VeML	5 kötet, 10 lap	-	2	-	45	-	saját
ZML	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	6 kötet, 23787 fólió	10 oklevél	3 címeres levél	50 pecsét	498 térkép, tervrajz	19 plakát	

III.3.3. Könyvkötészeti munkák

Levéltár	Könyvkötés	Egyedi tárolóeszközök / db				
		pallium	mappa	tok	téka	doboz
OL	112	90 000	-	-	-	5
BKML	-	-	-	-	-	-
BML	-	50	50	-	20	-
BéML	-	37	-	-	-	-
BAZML	30 kötésjav, 140 új kötés	1000	10	10	100	-
CSML	5 kötet jav, 111 új kötés	20	11	20	-	20
FML	-	-	-	-	-	-
GYMSM Győr	8 új kötés	-	-	-	80	-
GYMSML Sopron	14 kötésjav, 27 új kötés	11	6	-	-	-
HBML	-	-	-	-	-	-
HML	-	-	-	-	-	-
JNSZML	3 új könyvkötés	16	3	1	-	-
KEML	-	-	-	-	-	-
NML	-	-	-	-	-	-
PML	4	-	-	-	-	-
SML	40	-	-	-	-	-
SZSZBML	-	-	-	-	-	-
TML	-	-	-	-	-	-
VML	21	-	-	-	-	-
VeML	7	-	10	-	12	10
ZML	-	-	-	-	-	-
Összesen	522	91 134	90	31	212	35

III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A tagintézmények közül mikrofilmezést az OL és a TML tervez. Mikrofilm digitalizálás csak az OL műhelyében lesz. Egyedi digitalizálást (fotózás) nagyobb mennyiségben az OL (kiállítási anyagok, bemutatott iratok, kutatói megrendelések, pecsétek, címerek egyedi beállítású digitális fényképezése) és a CSML tervez (iratdigitalizálás fényképezőgéppel). A legnagyobb volumenű tömeges digitalizálás az OL műhelyében várható.

Levéltár	Felvételszám			
	Mikrofilmezés	Egyedi digit. (fotó)	Tömeges digit.	Mikrofilm digit.
OL	175 000	60 000	1 001 500	600 000
BKML	-	-	-	-
BML	-	-	1500	-
BéML	-	510	-	-
BAZML	-	150	150	-
CSML	-	31 000	2500	-
FML	-	-	-	-
GYMSM Gőr	-	-	2500	-
GYMSM Sopron	-	560	-	-
HBML	-	-	30 000	-
HML	-	-	-	-
JNSZML	-	20	5000	-
KEML	-	-	15 000	-
NML	-	-	4000	-
PML	-	-	-	-
SML	-	-	160 000	-
SZSZBML	-	-	-	-
TML	80 000	500	-	-
VML	-	30	4000	-
VeML	-	900	500	-
ZML	-	-	-	-
Összesen:	255 000	93 670	1 226 650	600 000

III.4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2017-ben is a 27/2015. EMMI rendeletben meghatározottak szerint tervezi az előírt nyilvántartások vezetését. A munkaterv kiemelt szakmai feladata továbbra is az MNL egységes nyilvántartási rendszere teljessé tételének kiterjesztése.

2017-ben a központi szervezeti egységek a fentiek szerint folytatják a korábbi években megkezdett munkát, azaz az iratanyag kutathatósága növelése érdekében a meglévő raktári jegyzékeket átdolgozzák és feltöltik az elektronikus nyilvántartó rendszerbe. Ezt a munkát a korábbi években szerzett tapasztalatok alapján a kollégák legtöbbször állományrevízióval is összekapcsolják. Az elmúlt években a legkutatottabb irategységek jegyzékei kerültek feltöltésre. A feltöltött jegyzékek körét továbbra is a kutatottság mértékének figyelembevételével szükséges szélesíteni.

Az elmúlt években a központi szervezeti egységeknél lényegében megtörtént a korábban csak papíralapon létezett raktári jegyzékek digitalizálása, így elkezdődhet ezen jegyzékek megfelelő formátumúra alakítása és feltöltése, miközben folytatódik a korábban csak MS Wordben, Excelben vagy pdf-ben rendelkezésre álló jegyzékek megfelelő formátumúra alakítása és betöltése is. Ez a munka több évig tartó folyamat, hiszen nem csak mechanikus átalakításról szól, hanem összekapcsolódik a jegyzékek pontosításával, javításával, esetenként a levéltári anyag ellenőrző rendezésével is. Mivel a központi szervezeti egységek több éve töltik raktári jegyzékeiket az elektronikus nyilvántartórendszerbe, 2017-ben is feladatként jelentkezik az adatbázis gondozása, a korábban feltöltött nyilvántartások karbantartása, hogy azok naprakészségét biztosítani tudjuk.

A központi szervezeti egységeknél a raktári jegyzék javítása mostanra már egyet jelent az elektronikus nyilvántartó rendszerbe feltölthető formátumú jegyzékek készítésével. 2017-ben az OL iratórész osztályai összesen 3997,19 ifm terjedelmű iratanyaghoz tervezik a raktári jegyzékek javítását, emellett 57356 (mikrofilm)felvételhez készül javított jegyzék, és sor kerül az X szekció törzskönyvi adatai kb. 30%-ának pontosítására, ami megközelítőleg 5670 leírási egység ScopeArchivba való feltöltését jelenti.

Az OL-ben az őrzött iratanyag mennyiségéhez képest már évek óta csekély a raktári jegyzékkel nem rendelkező állomány mértéke, ezért a központi szervezeti egységek csupán 544,44 ifm anyaghoz tervezik új raktári jegyzék készítését 2017-ben.

2017-ben a megyei levéltárakban a tervezett rendezésekhez kapcsolódó új raktári jegyzékek elkészítése mellett több helyen továbbra is szükséges a megfelelő kutatási segédletekkel nem rendelkező irategyüttesek raktári jegyzékkel történő ellátása, az elmúlt évtizedekben felhalmozódott nyilvántartásbeli pontatlanságok felülvizsgálása és a raktári jegyzékek szükség szerinti javítása.

A megyei tagintézmények esetében is fő feladat az iratanyag nyilvántartásainak minél teljesebb körű feltöltése az elektronikus nyilvántartó rendszerbe, illetve a már feltöltött adatok tekintetében a nyilvántartás folyamatos naprakészen tartása. 2017-re a megyei tagintézmények mindegyike fontos feladatának tartja a ScopeArchiv rendszerének működtetését, aktuális adatokkal való feltöltését. Minden tagintézmény esetében célként jelenik meg a raktári jegyzékek elektronikus nyilvántartó rendszerbe való feltöltése, vagy legalább is a raktári jegyzékek alkalmassá tétele a feltöltésre.

A korábbi évek munkájának köszönhetően elmondható, hogy a raktári jegyzékek nagy része a megyei tagintézmények esetében is létezik már valamilyen elektronikus formában (MS Word és Excel). Mivel a word formátumú raktári jegyzékek nem tölthetők be a scope-ba, ezek esetében az excel formátumra való átalakítást tűzték ki célul többen is (Borsod-Abaúj-Zemplén, Győr). Több megye helyesen állományrevízió végrehajtásával köti össze a raktári jegyzékek ellenőrzését, javítását (Komárom-Esztergom, Nógrád, Pest, Somogy).

2016 folyamán NKA pályázati forrásból a Veszprémi Megyei Levéltár kezdeményezésére és szervezésében Scope-képzés indult a megyei tagintézmények számára, ami minden bizonnyal elősegítette azt a folyamatot, melynek eredményeképpen a munkatervekben szinte mindenütt megjelent az a célkitűzés, hogy a raktári jegyzékek a Scope-ba való feltöltésre alkalmas formában készüljenek (pl. Szabolcs-Szatmár-Bereg). Több megye (Békés, Heves, Tolna, Hajdú-Bihar, Veszprém, Zala) pedig egyenesen célul tűzte ki a Scope-ba való feltöltések megkezdését is.

A nyilvántartással kapcsolatos adatok összegzése:

Levéltár megnevezése	Órzott iratanyag (ifm)	2017-ben tervezett új raktári jegyzék (ifm)	Fondok száma	Érintett fondfőcsoportok	2017-ben tervezett javított raktári jegyzék (ifm)	Fondok száma	Érintett fondfőcsoportok
OL 1945 előtti Kormányservek Főosztálya	23567,07	448,05	22	C, F, K és Y szekciók	336,6	8	C, E, K, N szekciók
OL 1945 utáni Politikai Kormányservek és Pártiratok főosztálya	17190,15	86,51	1	XIX	980,59	10	XIX, XX, XXVI
OL Gazdasági Levéltár	37093,37	9,60	1	Z szekció	2680	12	XIX, XXVI, XXXII
OL Magániratok Főosztálya	6206,87	0,28	4	P szekció	57356 (mikrofilm) felvétel+ 5670 leírási egység	10	X szekció
MNL OL összesen	84057,46	544,44	28	-	3997,19 ifm 57356 (mikrofilm) felvétel+ 5670 leírási egység	40	-
BKML	10588,40	14,50	3	XV., XXIX.	5,47	1	XXIII.
BaML	17520,47	87,17	15	VII., VIII., IX., XI., XIV., XXIII., XXIV., XXIX.	13,01	1	XXV.
BeML	9200,51	0,00	0	-	173,76	6	IV., VII., XXIII., XXV.

BAZML	12343,51	0,00	0	–	12,00	1	XXIII.
CSML	17763,41	65,12	12	VIII., X., XIV., XXIII., XXVI.	59,19	7	IV., V., XII., XIV., XXIII., XXV., XXXIII.
FML	9952,26	0,00	0	–	352,95	28	XV., XXIII., XXV., XXIX.
GYMSML Győr	8629,27	259,00	54	XXIII., XXV.	326,05	25	IV., V., XXI.
GYMSML Sopron	6574,00	75,01	37	IV., VI., XI., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXVII.	0,00	0	–
HBML	11750,00	50,50	7	VIII., XXV., XXXV., XXXVII.	105,25	8	XXIII.
HML	10323,00	43,20	13	VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXV., XXXVI.	90,53	5	V., XV., XXIII., XXIV.
JNSZML	8346,96	75,00	2	XXIV., XXV.	0,00	0	–
KEML	10386,17	161,53	3	XIV., XXIII., XXIV.	200,00	30	IV., XXIII., XXXV.
NML	10029,54	243,14	1	XXIX.	55,00	1	XXIX.
PML	19818,00	332,00	3	XXIII.	0,00	0	–
SML	16587,62	1144,81	287	IV., VIII., IX., X., XIII., XIV., XVII., XXIII., XXV., XXXV., XXXVI., XXXVII.	0,000	0	–
SZSZBML	7767,31	72,49	20	IV., VIII.,	46,77	11	V., VIII.,

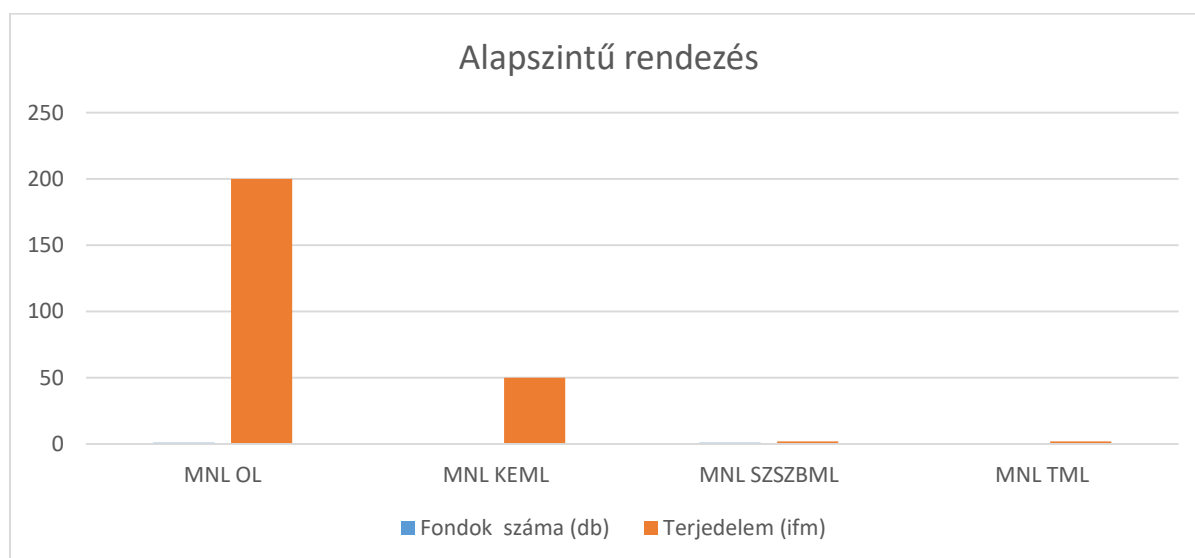
				IX., XIII., XIV., XXIII., XXX., XXXVII.			XXIII., XXV.
TML	12600,00	1,55	6	VI.	192,22	19	V., XXIII.
VaML	10050,00	100,63	23	XIII., XIV., XXIII., XXV., XXVI., XXX., XXXIV., XXXVII.	269,18	362	VIII., XII., XIII., XXIII.
VeML	15170,00	89,39	25	V., VI., XI., XV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXV.	112,49	143	V., XIV., XV., XXI., XXIII., XXIX.
ZML	10783,92	280,78	38	IV., VII., XXIII., XXV., XXIX.	0,00	0	-
Megyei levéltárak összesen	236184,35	3095,82	549	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XVII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIV., XXXV., XXXVI., XXXVII.	2013,87	648	IV., V., VII., VIII., XII., XIII., XIV., XV., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXIII., XXXV.
MNL összesen	320241,81	3640,26	577	-	6011,06 57356 (mikrofilm) felvétel+ 5670 leírási egység	688	-

III.5. Rendszerezés, rendezés

III.5.1. Alapszintű rendezés

Alapszintű rendezést kevés tagintézmény tervezett, amely a rendezetlen anyagok mennyiségének elmúlt években bekövetkezett folyamatos eltűnésével magyarázható. Az alapszintű rendezés hiánya a levéltárak gyűjtőterületi munkáját is dicséri: alapvetően rendezett iratanyagokat vesznek át. Az alapszintű rendezés java részét a Magyar Rádió iratmentéssel bekerült iratai teszik ki az Országos Levéltárban. Más esetekben – éppen a rendezetlenség miatt – nem volt meghatározható a tervezés során a fondok száma, ebből fakadóan az érintett fondfőcsoportok sem. Alapszintű rendezést az MNL szervezeti egységei mintegy 254 ifm terjedelemben terveztek.

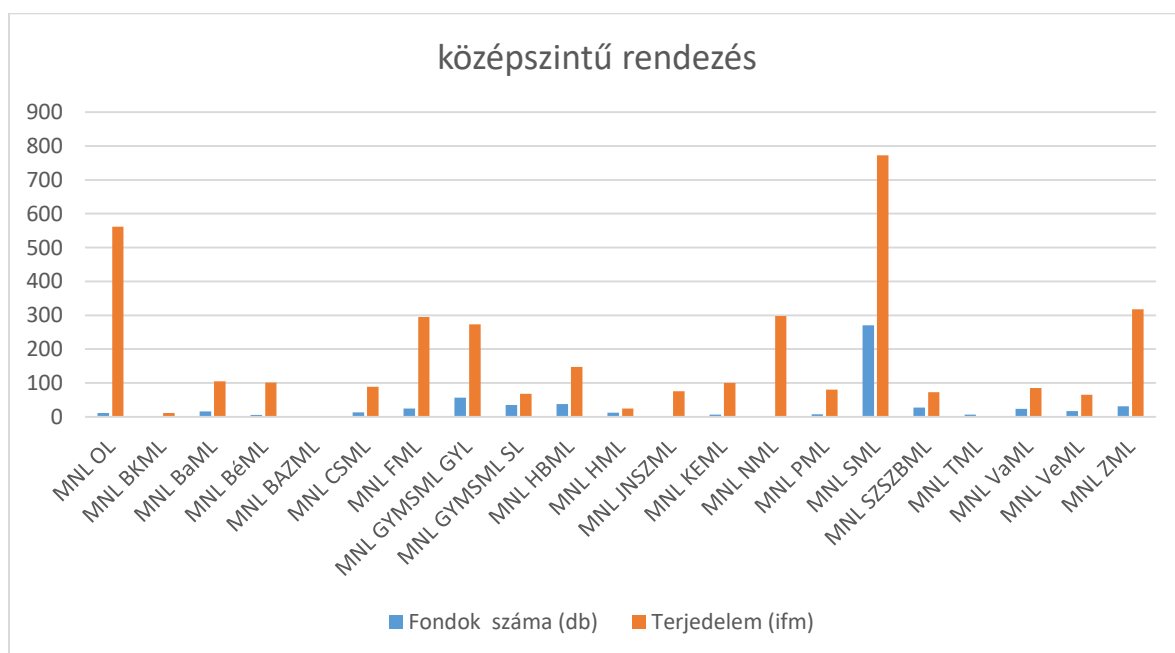
A levéltár megnevezése	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
OL	200	XXVI.
KEML	50	0
SZSZBML	2	XIV.
TML	2	IV-XXX.
Összesen:	254	IV-XXX.

III.5.2. Középszintű rendezés

Szakmai okokból és jogszabállyal is megerősítetten a levéltárak a rendezés tekintetében általánosan a középszintű rendezettség elérését tekintik kiemelt feladatuknak. A rendezésnek ez a mélysége – az iratanyag nyilvántartásán túl – már kellő rálátást biztosít az iratanyagra, kutatható és az ügyfeles megkeresések is sikerrel oldhatók meg. Az őrzött iratanyag döntő része nem is igényli a használat során az ennél mélyebb rendezettségi szint elérését. Középszintű rendezést majdnem minden szervezeti egység tervezett 603 fondot érintően 3541,28 ifm terjedelemben. A munka összességében szinte valamennyi fondfőcsoportot érinteni fogja a tervek szerint, nagyobb súllyal azonban a tanácsai, vállalati, szövetkezeti és jogszolgáltatási iratok szerepelnek a középszintű rendezési tervekben. Kiemelendő a Somogy Megyei Levéltár esetében az 1990 utáni önkormányzati iratok, az Országos Levéltár estében pedig a Mikes Kelemen program révén beérkezett emigrációs magániratok, illetve a Pénzügyi Központ (XIX-L-20) továbbá a Magyar Rádió beszállított iratanyagainak rendezése.

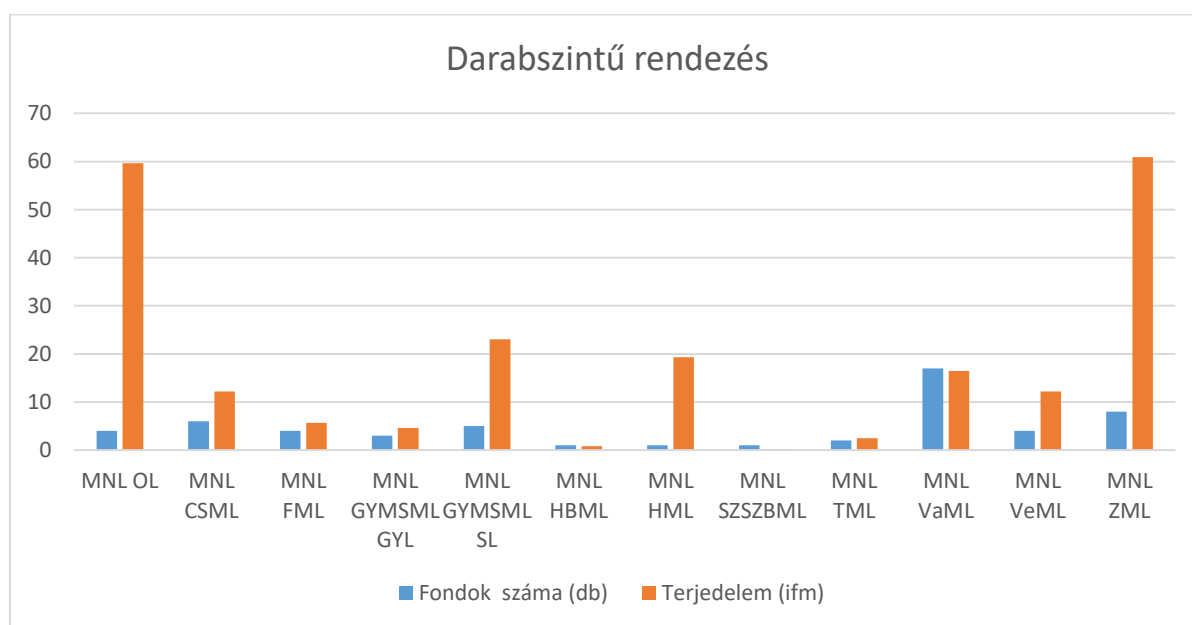
A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
OL	11	561,72	K, P, Z szekció, XIX., XXVI., XXIX.
BKML	2	10,72	XXIII., XXIX.
BaML	16	104,67	VII., VIII., IX., X., XI., XIV., XXIII., XXIV., XXIX.
BeML	5	101,17	VII., XXIII., XXV.
CSML	13	88,60	IV., VIII., X., XIV. XXIII., XXV., XXVI.
FML	24	294,61	XXIII.
GYMSML GYL	56	273	XXIII., XXV., XXIX.
GYMSML SL	35	68,16	VI., XI. XIV., XV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXVII.
HBML	38	147,5	IV., VIII., XXIII., XXIV., XXXV., XXXVII.
HML	12	23,88	VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXVI.
JNSZML	2	75	XXIV., XXV.
KEML	6	100,18	XXIII., XXIV.
NML	2	298,14	XXIX.
PML	7	80	XXIII., XXXV.
SML	270	772,39	IV., VIII., IX., X., XIII., XIV., XVII., XXIII., XXXV., XXXVI., XXXVII.
SZSZMBL	27	72,66	VIII., IX., XIII., XVII., XXIII., XXX., XXXVII.
TML	6	1,55	VI.
VaML	23	85,10	XIII., XIV., XXIII., XXV., XXVI., XXX., XXXIV., XXXVII.
VeML	17	64,66	V., XI., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXV.
ZML	31	317,57	IV., VI., VII., VIII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXV.
Összesen:	603	3541,28	IV., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XVII., XIX., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIV., XXXV., XXXVI., XXXVII.

III.5.3. Darabszintű rendezés

A darabszintű rendezés nagyságrenddel kevesebb levéltári anyagot érint a megelőző rendezési szinthez képest. Ez a fajta rendezés hagyományosan a feudális és gyűjteményes fondokat érinti főképpen. 2017-ben azonban más fondfőcsoportok darabszintű rendezést igénylő kisebb fondjai vagy fondrészletei (állagai) szerepelnek nagyobb súllyal a rendezési tervekben, többek között tanácsi, jogszolgáltatási, családi és pártiratok. A darabszintű rendezés sok esetben a digitalizálás és/vagy adatbázis-építés megelőző munkafolyamata is egyben. A levéltárak több mint fele összesen 55 fondra kiterjedően 217,49 ifm és 400 darab és 800 felvétel terjedelemben tervezett darabszintű rendezést.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
OL	4	59,63	XIX., XX.
CSML	6	12,16 + 400 db	V., XII., XV., XXIII., XXXIII.
FML	4	5,68	IV., VI., XXV.
GYMSML GYL	3	4,60	IV., XXIV., XXV.
GYMSML SL	5	23,05	IV., XXIII., XXIV., XXV.
HBML	1	0,84	IV.
HML	1	19,32	XXXV.
SZSZBML	1	0,20	IV.
TML	2	2,50	VII., XV.
VaML	17	16,43	XIII., XXIII., XXVI., XXX.
VeML	4	12,20 + 800 felvétel	XI., XV., XXIII.
ZML	8	60,88	IV., XII., XXIII., XXIX., XXX.
Összesen:	55	217,49	IV., V., VI., VII., XI., XII., XII., XV., XIX., XX., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXV.

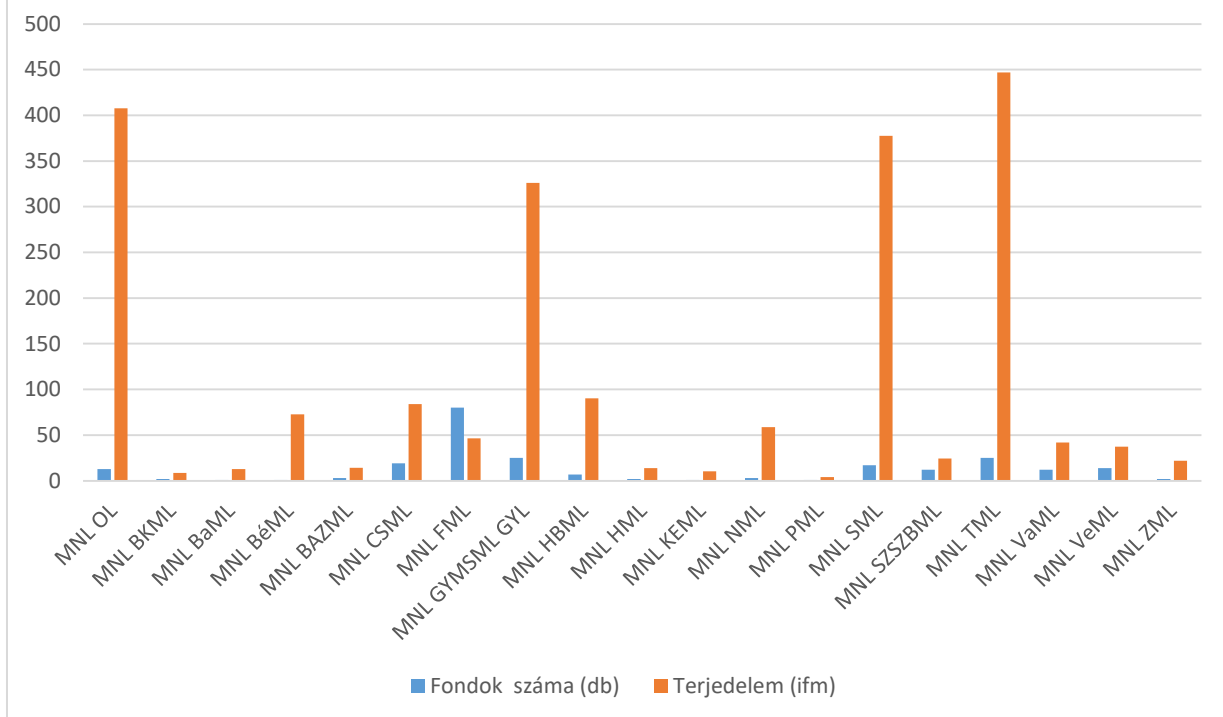

III.5.4. Ellenőrző rendezés

Ellenőrző rendezést tipikusan ott terveznek a levéltárak, ahol valamilyen ok miatt az eredendően rendezett iratanyag összekeveredett. Ez bekövetkezhet a – bármilyen gondos, de – sűrű kutatótermi vagy ügyfeles használatból, raktári vagy levéltári szintű költözésből. Ettől függetlenül egy mikrofilmezni vagy digitalizálni tervezett anyagnál sokszor szükséges ellenőrző rendezést végezni. A megyei tagintézmények döntő többségükben terveztek a 2017. évre ellenőrző rendezést. Az ellenőrző rendezés alá vont iratanyagok között nagy számban találunk itt is tanácsi, illetve községi iratokat, de egész fondfőcsoportok szisztematikus ellenőrzésére is van példa, mint például a Fejér Megyei Levéltárban a személyi iratok (XIV.) esetében. Az Országos Levéltárban az ellenőrző rendezés legtöbb esetben összefügg egyrészt a dobozolásokkal, de még inkább az elektronikus levéltári nyilvántartó rendszer (Scope) feltöltésével. Tapasztalat, hogy számos esetben szükséges ellenőrző rendezést végrehajtani ahhoz, hogy a régi raktári jegyzékek áttölthetők legyenek az új rendszerbe. Nem elhanyagolható szerepet játszik az a törekvés, hogy az új nyilvántartás hitelesen tükrözze az iratanyag felépítését és rendjét, vagyis az esetlegesen előforduló hibákat javítsuk ellenőrző rendezések formájában. Összességében az MNL 240 fond esetében 2100,48 ifm terjedelmű iratok ellenőrző rendezését tervezi.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
OL	14	407,58	E, C, K, N, S, T, Y szekciók, XIX., XXVI.
BKML	2	8,75	XXIII., XXIX.
BaML	1	13,01	XXV.
BeML	1	72,59	IV.
BAZML	3	14,40	XXIII., XXV.
CSML	19	84,11	V.
FML	80	46,58	XIV., XXIII.
GYMSML GYL	25	326,05	IV., V., XXI.
HBML	7	90,25	XXIII.
HML	2	13,80	V. XXIII.
KEML	1	10,44	VIII.
NML	3	58,67	XV., XXIX., XXXV.
PML	1	4	XXV.
SML	17	377,42	XXIII., XXV.
SZSZBML	12	24,45	V., VIII., XIII., XXIII., XXV.
TML	25	447,08	V. XXIII.
VaML	12	41,92	V., XXIII.
VeML	14	37,38	IV., V., XV., XXI., XXIII.
ZML	2	22	VII., XXV.
Összesen:	240	2100,48	E, C, K, N, S, T, Y szekciók, IV., V., VII., VIII., XIII., XIV., XV., XIX., XXI., XXIII., XXV., XXVI., XXIX., XXXV.

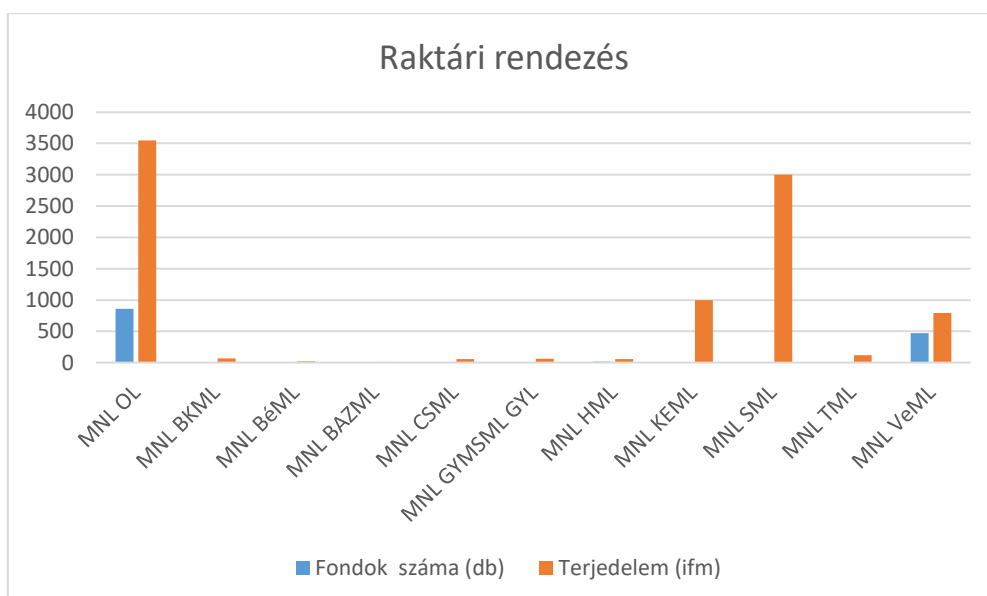
Ellenőrző rendezés

III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzeteles, átrendezés)

A rendezési munkálatok között mennyiségi tekintetben a legtöbb levéltári anyagot a raktárrendezés során mozgatják meg a levéltári szakemberek. A tervezés során ebbe a munkába természetesen nem számítottak bele a levéltári, raktári fejlesztések során végzendő költözések. Raktárrendezés címszó alatt azonban nemcsak a raktáron belüli, illetve raktárak közötti átcsoportosítások értendők, hanem ide tartoznak a külön, rendezéstől függetlenül elvégezni tervezett, (át)címelések, jelzetelesek és a mintaállványozás. Mennyiségileg jelentősek a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár fondegysítesési munkálatai (2015–2018). Raktártömörítést végeznek az Országos Levéltár óbudai épületében, illetve kb. 3000 folyóméter anyagot kell átmozgatni a Somogy Megyei Levéltárban. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal iratanyagának 2017. évi átvétele miatt az Országos Levéltár Bécsi kapu téri épületében is több ezer folyóméternyi anyagot kell megmozgatni, hogy el tudjuk helyezni a megszüntetett, illetve beolvadt szerv iratait. Összesen 1355 fond esetében 8738,1 ifm terjedelemben terveztek raktári rendezést.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
OL	862	3546,18	O, N, G, P, R, V szekció, XXXII.
BKML	2	69,17	IV., VI.
BeML	1	23,20	XXV.
BAZML	1	12	XXIII.
CSML	1	54,76	V.
GYMSML GYL	1	60	XXIX.
HML	15	57	V., VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXV., XXXVI.
KEML	-	1000	-
SML	-	3000	-
TML	-	120	-
VeML	472	795,53	V., XI., XIV., XV., XXI., XXIV., XXVI., XXIX., XXX.
Összesen:	1355	8738,1	O, N, G szekció, IV., V., VI., VIII., XI., XIV., XV., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXII., XXXV., XXXVI.

III. 6. Selejtezés

A Magyar Nemzeti Levéltár sikeres ingatlanfejlesztési stratégiája ellenére számos megyei tagintézmény továbbra is szabad raktári férőhely kapacitás problémákkal küzd, mely továbbra is alátámasztja az intézményekben zajló selejtezési munkák létjogosultságát. A 2017. évi tervek vonatkozásában megállapítható, hogy a selejtezendő iratok közül továbbra is kiemelt helyen szerepelnek a XXIII. fondfőcsoportba tartozó tanácsi iratok. Ezen iratok selejtezését az iratanyag keletkezése során érvényes irattári tervek mellett a Magyar Országos Levéltár által kiadott 374/2004. sz. ajánlás („Ajánlás a tanácsi iratok selejtezési mintajegyzékeiről”) alapján végzik a megyei tagintézmények.

2017. év folyamán öt megyei tagintézményben, valamint az Országos Levéltár két főosztályán kerül sor selejtezésre. Ezek közül mennyiség tekintetében az Országos Levéltár és a Somogy Megyei Levéltár emelhető ki. Ez utóbbi levéltár adja egyébként a megyei tagintézmények selejtezés alá eső összterjedelmének a 39,7%-át. A selejtezések a korábbi évekhez hasonlóan nagyjából az 1945 utáni iratanyagot, s ezen belül is a tanácsi, valamint a vállalati iratokat érintik, de kisebb mennyiségű iratanyag selejtezés alá vonására sor kerül az államigazgatás területi szervei és a szövetkezetek szerveinek köréből is. Két megyei tagintézmény (a Heves Megyei Levéltár és a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár) a saját ügyviteli iratainak egy részét is selejtezési eljárás alá vonja.

A selejtezés alá vonandó teljes iratmennyiség 548,73 iratfolyómétert tesz ki. A levéltári nyilvántartásba vett iratanyagokon kívül Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára 12 iratfolyómétert, míg a Heves Megyei Levéltár 25,24 iratfolyómétert kíván selejtezni, így a selejtezésre váró bértárolt iratanyag mennyisége összesen 37,24 iratfolyómétert tesz ki.

A levéltár megnevezése	Selejtezés		
	Fondok száma (db)	Selejtezés alá vont irat terjedelme (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
OL	2	111,51	XIX., XXIX.
BKML	–	–	–
BaML	–	–	–
BéML	–	–	–
BAZML	–	–	–
CSML	–	–	–
FML	–	–	–
GYMSML Győr	22	50 (bértárolt iratokból további 12 ifm)	XXIX., XXX.
GYMSML Sopron	–	–	–
HBML	–	–	–
HML	1	10,41 (bértárolt iratokból további 25,24 ifm)	VIII.
JNSZML	–	–	–
KEML	3	57	VIII., XXIII., XXIV.
NML	–	–	–
PML	–	–	–
SML	1	313,01	XXIII.
SZSZBML	–	–	–
TML	–	–	–
VaML	–	–	–
VeML	2	6,8	XXIII., XXIV.
ZML	–	–	–
MNL összesen	31	548,73 (továbbá 37,24 ifm bértárolt iratokból)	VIII., XIX., XXIII., XXIV., XXIX., XXX.

III. 7. Segédlet-készítés

Az MNL intézményei középtávú szakmai célkitűzéseinek megfelelően 2017-ben is nagy hangsúlyt fektetnek a segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák és tendenciák folytatását jelenti. A fejlesztési lehetőségekhez a 2013-ban befejezett e-levéltár projekt jelentett nagy segítséget, amely során számos olyan alkalmazás, illetve szakmai munka (Név-tér, adatbázis sémák, illetve a sémákra épülő adatbázisok, *Adatbázisok online* stb.) készült el, amelyek újabb irányokba vitték az adatbázisainkkal kapcsolatos munkálatokat. A fejlesztések az utóbbi években az MNL megyei levéltáraiban is megtörténtek, egyben előkészületek történtek arra is, hogy a tagintézmények adatbázisai azonos adatbázissémákba rendezetten, egy felületen jelenjenek meg. A fejlesztés másik ága, a nyilvántartásra és tájékoztatásra egyaránt használható ScopeArchiv volt. Az *Adatbázisok online* valamint a ScopeArchiv egyaránt alkalmas különféle

segédletek kezelésére és nyilvánossá tételére. A két rendszer közötti különbség általában úgy írható le, hogy amíg a ScopeArchive az egyszerűbb (jegyzékek, lajstromok, regeszták) publikálásra alkalmasabb, addig az *Adatbázisok online* felülete az összetett, bonyolultabb névtér alkalmazásokhoz kapcsolódó adatbázisok rögzítését és publikálását teszi lehetővé. Mindkettő nagy előnye, hogy – amennyiben rendelkezünk megfelelő sémával és feltöltő felülettel – az adatbázisok adatai külön beruházás nélkül adminisztrálhatók és tehető publikussá. E két rendszer felhasználását a korábbinál nagyobb hangsúllyal tervezzük bevezetni az MNL összes tagintézményében annak érdekében, hogy az eddig papíralapú vagy lokálisan használható segédletek nagyobb publicitást kapjanak, és a felhasználók/kutatók jóval gyorsabban és egyszerűbben férjenek az iratanyaghoz. Az elkészülő segédletek publikálását így részben a ScopeArchiv (lajstrom, jegyzék, regeszta, repertórium), részben az *Adatbázisok online* útján oldjuk meg. A segédletkészítés tekintetében követtük azt a két évre visszamenő gyakorlatot, hogy a 10/2002. NKÖM valamint a 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatban elvégzett feladatokat (köztük a raktári jegyzékeket) a levéltári nyilvántartások közé soroltuk. A fenti változások következtében a segédletkészítés témakörében értelemszerűen a darabszintű segédletekről számolhatunk be elsődlegesen. A 2017. évi segédletkészítési munkálatok az MNL által létrehozott külső kapcsolatok és projektek jegyében a reformáció 500. évfordulójához, valamint az I. Világháború hősi halottainak feltárásához fűződnek. Mindemellert a legnagyobb érdeklődésre számot tartó anyakönyvi adatbázis, illetve a testületi ülések jegyzőkönyveinek fejlesztései azok a közös csomópontok, amelyek az MNL összes tagintézménye számára egységes szakmai koncepció alapján, egységes felületen ad közösen végzendő feladatokat.

Az MNL 2017. évi levéltári segédletkészítési terve:

Darabszintű segédletek:

- jegyzék, repertórium és más tematikus segédlet készül 78,21 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- lajstrom készül 221,76 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- adatbázis készül mintegy 373 000 rekord mennyiségben, illetve 845,52 ifm, 10 tekercs mikrofilm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- regeszta készül 3,78 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz.

Repertórium

Hagyományos repertóriumot a Somogy Megyei Levéltár készít, amely során a Somogy Megyei Tanács VB Művelődési Osztálya iratanyagát dolgozzák fel repertóriumban, folytatva a megkezdett munkát.

Jegyzék

Az Országos Levéltár folytatja a helytartótanácsi levéltárban található kereskedelmi és folyószabályozási ügyekkel foglalkozó ügyosztály iratanyagáról, illetve az itt található vagy a térkép- és tervtárba áttett tervekről és térképekről készített jegyzéket.

Lajstrom

A legnagyobb volumenű, közel 50 fondot és több mint 150 ifm iratanyagot érintő lajstromozási feladat 2017 folyamán a Fejér Megyei Levéltárban zajlik. A tanácsi időszakban keletkezett városi és községi iratok műszaki dokumentációjára kiterjedő segédlet elkészülte nagyban segíti a tervdokumentáció feltárását, hatékonyan támogatja a kutató- és ügyfélszolgálati munkát. Hasonló célt szolgál a Veszprém Megyei Levéltárban a járási tanácsi műszaki osztályok iratainak feldolgozása. A szocialista korszak megyei vezető testületeinek és igazságszolgáltatási iratanyagának közzétételét, megyei és városi Végrehajtó Bizottsági iratok lajstromozását a Bács-Kiskun Megyei Levéltár, a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára végzi a megyében található különféle szintű bíróságok feldolgozásával. A megyei és járási szintű közigazgatási szervek jelentős forrásértékkel bíró anyagának jobb megismerését szolgálják azok a lajstromok, amelyek a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltárban, illetve a Veszprém Megyei Levéltárban készülnek. A közigazgatás és a családi levéltárak határmezsgyéjén mozog a vármegyei tisztviselők által hátrahagyott iratgyűjtemények feldolgozása is, amelyekhez a Zala Megyei Levéltárban készítenek lajstromot. A megyei levéltárakban megtalálható helytörténeti, térképészeti, földhivatali források mind a helytörténészek, mind pedig az állampolgárok részéről fokozott érdeklődésre tartanak számot. Ezt az igényt elégítik ki a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltárának munkatársai az általuk elkészítendő lajstromokkal. A Tolna Megyei Levéltár az őrizetében lévő egyes iratokról készít lajstromot. A megyei levéltárakban megtalálható források a kutatók,

helytörténészek részéről fokozott érdeklődésre tartanak számot. Ezt az igényt elégíti ki a Veszprém Megyei Levéltár a nemességi iratok, a Vas Megyei Levéltár a domonkos rendi iratok darabszintű feldolgozásával. A Zala Megyei Levéltár kisebb feudális kori fondok és állagok, különféle összeírások, számadások és bizottmányi iratok anyagát lajstromozza. A speciális levéltári gyűjtemények közül a különleges forrástípust képviselő, vizuális információkat hordozó fotók iránt az állampolgárok részéről egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik. A Veszprém Megyei Levéltár az általa megőrzött digitális felvételekről készít lajstromot, melyet a „Veszprémi Kaleidoszkóp” projekt keretein belül egészíti ki az eddig is rendelkezésre álló helytörténeti gyűjteményt.

Regesztá

A megyei levéltárak egyik igen fontos feladata a megyei és települési közigazgatási szervek anyagának feltárása. A vármegyei közgyűlési jegyzőkönyvek és iratok feldolgozása céljából készít regesztákat a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára, és a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár, valamint a Reformáció emlékévéhez kapcsolódó forráskiadvány előkészítése kapcsán a Pest Megyei Levéltár. Járási és városi szintű iratok regesztázását végzi a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára, és a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár regeszták formájában dolgoz fel vármegyei nemesítési és nemességigazolási iratokat, a Bács-Kiskun Megyei Levéltár végrendeleteket, a Veszprém Megyei Levéltár uradalmi anyagot, a Csongrád Megyei Levéltár települési építésügyi dokumentációt, illetve a *Reformáció emlékévé*hez kapcsolódóan oktatásügyi iratokat. A Zala Megyei Levéltárban folytatódik a zalavári és kapornaki konventek hiteleshelyi levéltára okleveleinek regesztázása.

Adatbázis

A MNL tagintézményeiben 2017-ben építeni tervezett adatbázisok tekintetében – az MNL kutatási programjainak és a munkatervi irányelveknek megfelelően – meghatározó hangsúlyt kapnak a reformáció 500. évfordulója kapcsán, az I. világháború tematikájához kapcsolódóan, illetve az 1956. évi forradalom és szabadságharcot követő büntetőpererekhez, továbbá a pártarchontológiai kutatásokhoz kapcsolódóan készülő digitális segédletek, valamint a korábbi években megkezdett adatbázisok további fejlesztése. A *Reformáció MNL* projekt keretében széleskörű adatbázis-építés vette kezdetét a 2016. évben, amit az Országos Levéltár mellett az összes tagintézményben is folytatunk. Feudális és polgári kori vármegyei közigazgatási és jogszolgáltatási szervek anyagából a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, a Fejér Megyei Levéltár, a Somogy Megyei Levéltár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár, a Tolna Megyei Levéltár és a Veszprém Megyei Levéltár végez a reformációra és a protestáns egyházakra vonatkozó adatgyűjtést. A szocialista kori megyei tanácsi egyházügyi iratanyagot érintően a Békés Megyei Levéltár, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, a Somogy Megyei Levéltár és a Veszprém Megyei Levéltár készít tematikus adatbázist. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár folytatja az Abaúj vármegyei prédikátorok adatbázisának fejlesztését. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár református iskolai iratok, a Vas Megyei Levéltár kőszegi városi tanácsi anyagok, a Veszprém Megyei Levéltár intézmények, családok, egyházi szervek fondjainak szisztematikus feldolgozásával járul hozzá a reformáció 500. emlékévének megünnepléséhez. Az Országos Levéltár kapcsolódva az országos projekthez az emlékbizottság támogatásával folytatja az 1526 és 1570 közötti iratanyag feltárását, digitalizálását és adatbázis építését. Emellett a levéltár munkatársai egy alprojekt keretein belül a szabad királyi városok felekezettváltásával kapcsolatos iratokat tárják fel a szomszédos országok levéltáraiból. Az I. világháborús veszteséglista összeállítására indult országos program keretében 2017-ben a megyei tagintézmények megkezdik az állami anyakönyvi másodpéldányok településenkénti szisztematikus feldolgozását, az elhunyt személyek egységes szempontrendszerű adatbázisban történő rögzítését. A Fejér Megyei Levéltár e munka mellett az I. világháborús emlékművekről is készít digitális segédletet. A II. világháború eseményeihez kapcsolódva megemlíthetjük a 2013-ban megkezdett kutatási feladatokhoz kapcsolódó földbirtok-politikai adatbázist, aminek a további építését végzik az Országos Levéltárban a Földművelésügyi Minisztérium iratanyagában. Szintúgy a világháborúhoz kötődik a 2016-ban GULAG-projekt kapcsán digitalizált Hadifogoly Osztály iratainak települések szerinti feldolgozása. A II. világháború befejezésének évfordulója kapcsán a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár ezen felül megkezdte a megye területéről málenkij robotra hurcolt állampolgárok adatbázisának összeállítását is. A 2016-ban folytatott együttműködés a Nemzeti Emlékezet Bizottsággal a tekintetben sem volt eredménytelen, hogy az érintett igazságszolgáltatási iratanyag feldolgozása folytatódik az Országos Levéltárban, valamint az 1956. évi forradalom és szabadságharcot követő 1959–1960 között lezajlott büntetőperereket érintő levéltári feltáró munka az MNL szinte összes intézményében. A feltárás célja a kommunista igazságszolgáltatási szervek iratanyagának feltárása, perkataszter létrehozása. Köztörténeti szempontból igen fontos kérdés a dualista-

kori Magyar Királyság nemzetiségi kérdéseinek feltárása, amit az MTA BTK TTI-ben működő kutatócsoporttal együttműködve ebben az évben fejezzük be az ehhez kapcsolódó miniszterelnökségi iratok feldolgozását.

A megyei levéltárakban igen hangsúlyos elemként folytatott tevékenység az archontológiai/közigazgatás-történeti adatbázisok építése. A Zala Megyei Levéltár kiemelkedő teljesítményt nyújtott az elmúlt években ezen a területen, és az idei esztendőben is folytatják a feldolgozást. 2017-ben az MNL minden megyei tagintézményre kiterjedően megindul a Pártarchontológia projekt megvalósítása, amelynek végeredményeként – több éves ütemterv alapján – összeáll az 1990. évi rendszerváltás előtti időszak vezető pártfunkcionáriusainak adatbázisa, ami rendkívül nagy segítséget biztosít a korszak kutatásához. Az Országos Levéltárban folytatják az abszolutizmus kori személyügyi nyilvántartási iratok adatbázisba történő rögzítését, egyben elkészítik az ilyen adatbázisok rögzítését elősegítő adatbázis sémát és feltöltő felületet az *Adatbázisok online* felületére.

A családtörténeti kutatás még mindig a levéltárak kutatótermi szolgáltatásainak egyik legfontosabb szegmense. A kutatók elvárása főként az egyházi anyakönyvek kutatását könnyebbé és gyorsabbá tevő szolgáltatásokra ösztönözte a levéltár munkatársait. Ennek jegyében a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár és a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár az őrizetében található felekezeti anyakönyvekhez készít adatbázist. Az Országos Levéltár korábbi anyakönyvi adatbázisát fejleszti tovább, hogy a 2015-ben digitalizált forrásokhoz könnyebben lehessen hozzáférni. A kutatók gyors tájékoztatását, egyben az iratanyag állományvédelmét is szolgáló adatbázisokkal ezt a mind élenkebb érdeklődést szolgáljuk ki: a címeresleveleket tartalmazó adatbázist még tovább kívánjuk fejleszteni. A 2013-ban elnyert NKA támogatás segítségével elkezdett munkát folytatják az Országos Levéltár munkatársai további címereslevelek feldolgozásával, valamint ugyanebben a sémában (folytatva a tavaly megkezdett munkát) további köteteket dolgoznak fel a Habsburg-kori Erdélyi (Nagy)Fejedelemség királyi könyveinek sorozatában. Az adatbázis fejlesztésével együtt folytatják a kötetekben jelzett ügyiratok kikeresését és ellenőrzését. A családtörténet iránt érdeklődő tömegek érdeklődését szolgáljuk ki azzal is, hogy megkezdjük az Országos Levéltár irattárában található nemességigazolási iratok feldolgozását.

A családtörténet mellett a településtörténet a kutatók által leginkább érdeklődésre számot tartó terület. A településtörténet egyik legfontosabb forrásai az összeírások sorozatai. Az Országos Levéltárban található országos jelentőségű conscriptio feldolgozását már megkezdtek. Ebben az évben ezt a munkafolyamatot folytatják a dikajegyzékek adatbevitelével, amelyet a továbbfejlesztett Névtérrel kötnek össze. Hasonló jellegű források feldolgozását végzi a Veszprém Megyei Levéltár a nemesi összeírások, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár a különböző feudális kori összeírások feldolgozásával. Az összeírásokkal kapcsolatos adatbázisok tömegessé tételét és összeköthetőségét szolgálja az összeírásokra kidolgozott adatbázisséma, amelynek véglegesítése és a feltöltő felület elkészítése szintén 2017-re várható. A levéltárak felhasználói számára kiemelkedő fontosságúak azok az adatbázisok, amelyekből egyes személyekre találnak adatokat. Ezt az igényt kiszolgáló az Országos Levéltárban megkezdődik az 1848. évi választási névjegyzékek feldolgozása, valamint a két világháború között külföldön tartózkodó magyar állampolgárok adatbázisának munkálatai a római követség iratanyagának feldolgozásával.

A megyei levéltárakban igen jelentős mennyiségben található építésügyi iratok használatához, a kutató- és ügyfélszolgálati igények magas színvonalú kiszolgálásához elengedhetetlenek a jól felépített adatbázisok. A megyei tagintézmények közül 2017-ben a Somogy Megyei Levéltára készít a megyeszékhelyre vonatkozó műszaki iratokról digitális segédletet. A Veszprém Megyei Levéltár a városi épületállomány adatait tartalmazó házjegyzéket, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár utcaneveket, a Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára városiakok illetőségi lapjait rögzíti adatbázisban.

A testületi jegyzőkönyvek adatbázisai a központi, regionális és helyi szervek legfontosabb iratsorozatainak feldolgozását célozzák meg. A megyei tagintézmények közül a Zala Megyei Levéltár egy több éve folyó program keretében szisztematikusan végzi a 20. században keletkezett testületek (pl. párt, tanács, képviselő-testület, közgyűlés), különböző közigazgatási szinteken (megye, járás, város, község) keletkezett jegyzőkönyvei napirendi pontjainak adatbázisba rendezését, ezt a tevékenységet folytatják az idei évben is. Hasonló, nagy volumenű munkát végez 2017-ben a Somogy Megyei Levéltár, a Baranya Megyei Levéltár, a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár és a Pest Megyei Levéltár is. A megyei levéltárakban folytatott munkákhoz hasonlóan az Országos Levéltárban is folyik a központi testületek jegyzőkönyveinek feldolgozása. Több év elteltével sor kerül az 1867 és 1944 közötti minisztertanácsi jegyzőkönyvek, illetve új adatbázisként az oktatási és kultusz minisztériumok értekezleteinek napirendi pontjainak publikálására.

Reményeink szerint 2017 végére megteremtődik a lehetőség arra, hogy az 1945 utáni időszak minisztertanácsi jegyzőkönyveit is publikáljuk. Ebben az évben az adatbázis pontosítására és a képanyaghoz történő igazítására kerül sor. A vármegyei és szocialista kori megyei szervek, valamint a települési önkormányzatok jegyzőkönyveinek adatbázisban történő rögzítését tervezi a Csongrád Megyei Levéltár, a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár és a Somogy Megyei Levéltár, vármegyei iratanyagok feldolgozását a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, a Fejér Megyei Levéltár, a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár és a Somogy Megyei Levéltár.

A családi levéltárak egyik jellegzetes irattípusa a levelezés, amely a politikai élethez épp úgy jelentős forrásként szolgál, mint a magánélet mindennapjaihoz. Ehhez az irattípushoz készülnek adatbázisok a *missilis*-séma és feltöltő felület felhasználásával (*Adatbázisok online*) az Országos Levéltárban részben a Szepesi Kamara iratanyagában, részben a Rákóczi-család iratanyagában.

A levéltárak elfeledett irattípusai a fotók gyűjteménye. Ez annak ellenére igaznak tekinthető, hogy e források bemutatásával jóval ismertebbé tehetők a levéltárak és iratanyaguk. A Veszprém Megyei Levéltár digitális képmásolatainak feldolgozását tűzte ki célul maga elé, azok adattartalmának adatbázisban való rögzítésével. Az Országos Levéltárban az 1945 utáni Politikai Kormányzati és Pártiratok főosztályán kezdődik meg a fotóanyagok feltárása, folytatva a 2016-ban más szervezeti egységekben elkezdett munkát.

A megnövekedett ügyfélszolgálati igény hatékony elvégzése érdekében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár és a Csongrád Megyei Levéltár bírósági, a Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára földhivatali iratokat dolgoz fel. Közjegyzői iratokra vonatkozó adatbázist készít a Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára és a Tolna Megyei Levéltár. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár végrendeleteket és feudális kori iratokat dolgoz fel. Az egyesületekkel kapcsolatban régi igény, hogy a központi nyilvántartás adatait könnyebben lehessen kutatni, ennek az igénynek a kielégítésére folytatja az Országos Levéltár az egyesületi adatbázis építését. Ezen túl a Minisztertanács, a Miniszterelnökség, a Belügyminisztérium és az állampárt legfontosabb iratanyagainak szisztematikus feldolgozását folytatják ugyanitt. Az 1945 utáni időszak fontos feldolgozása a Külügyminisztérium repertóriumának adatbázisa, amin belül az 1965 és 1990 közötti időszak adatainak ellenőrzése történik meg ebben az évben.

Az adatbázisok esetében fontos szakmai teendő az adatbázisokhoz megfelelő sémákat készíteni, hogy ezek segítségével az egyes forrástípusok egységes rendszerben rögzíthetők legyenek, és az informatikai háttér biztosítva legyen ahhoz, hogy gyorsan, a nemzetközi szabványok szerint tudjunk újabb feldolgozásokat végezni. Az Országos Levéltárban korábban megindultak e probléma megoldását célzó munkálatok, melyek 2017-ben is folytatódnak. Az eddig elkészült adatbázissémák (missilis, térképek, címereslevelek, testületi jegyzőkönyvek stb.) mellett az összeírás és az archontológia/személyi nyilvántartások, illetve az I. világháború veszteséglistáinak feldolgozásához és publikálásához szükséges adatbázissémák kidolgozását végezzük el, részben OTKA pályázat támogatásával. 2017-ben kerül sor a fenti adatbázissémák közül az összeírásokat, illetve a hasonló jellegű oszmán forrásokat feldolgozhatóvá és publikálhatóvá tévő sémák elkészítésére. Az összeírások mellett az anyakönyvek kutatása, valamint a testületi jegyzőkönyvek feldolgozása a legkiemelkedőbb szakmai feladat az MNL tagintézményei számára. Ennek érdekében az anyakönyvi adatbázis és a digitalizált állomány publikálását, valamint az országos határhörű, ill. vármegyei/megyei testületek adatbázisainak a betöltésére és publikálására kerül sor. Ebben az esetben nem csupán az adatbázisban, hanem az OCR-rétegekben történő keresést is kifejlesztjük. A reformáció 500. évfordulója alkalmából publikussá tesszük a reformációs adatbázis 2017-ig elkészült adatait és a digitális tartalmat. Az adatbázisok jobb használhatósága, az itt előforduló személy-, hely- és tulajdonnevek azonosítása, egységes kezelése érdekében folytatjuk az elmúlt években fejlesztett új Névtér bevezetését és összekapcsolását az Adatbázisok online további feltöltő felületeihez. Ennek az alkalmazásnak a bevezetése a történeti okok miatt oly gyakran változó közigazgatási rendszerek és helynevek kezelésében óriási segítséget jelent az MNL összes tagintézménye számára. A Névtér adatbázis kiterjesztése a már fejlesztett adatbázisokra és az adattartalom állandó javítása és bővítése folyamatos feladatot jelent a levéltárak munkatársainak. Ezek a munkálatok jelentős támogatást nyújtanak a megyei tagintézmények hasonló jellegű adatbázisainak építésében, illetve a gyors, az intézmény által költséghatékonyan kezelt adatbázisok publikálásában. A publikálási felület kialakítása mellett megtörténik a megyei levéltárak által eddig publikált adatbázisoknak az *Adatbázisok online* felületére történő feltöltésére ORACLE sémában.

Mint az az utóbbi évek koncepciózus adatbázis építéseiből kitűnik, az *Adatbázisok online* még inkább kulcsszerepet tölt be az MNL adatszolgáltatásain belül. A megalapozottabb szakmai munka és a további

fejlesztések elkerülhetetlenné válnak, így ennek előkészítésére a levéltári szabványok még tudatosabb alkalmazása végett az *Adatbázisok online* és a ScopeArchiv EAD exportjának fejlesztését tűztük ki célul, hogy a rendelkezésre álló rendszerek könnyen migrálhatók és összeköthetők legyenek. A fejlesztés másik célja az *Adatbázisok online* új verziójának, és főként új keresőfelület kifejlesztése. Ez utóbbi feladatokhoz szükséges szakmai koncepciót az MNL szervezete biztosítja.

Tematikus segédlet

A tematikus segédletek körében egyrészt a *Reformáció MNL* projekttel kapcsolatos adatgyűjtéseket tervezték a levéltárak, főként a Bács-Kiskun Megyei Levéltár, a Tolna Megyei Levéltár és a Vas Megyei Levéltár. A Csongrád Megyei Levéltár hadigondozási iratokat dolgoz fel. Testületi jegyzőkönyvekhez és anyakönyvekhez különféle mutatókat készít a Baranya Megyei Levéltár, a Bács-Kiskun Megyei Levéltár, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár és a Csongrád Megyei Levéltár. A Fejér Megyei Levéltár vállalati iratok, a Veszprém Megyei Levéltár városi ház- és temetőjegyzékek digitális segédleteit készíti el.

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat

Az előző évekhez hasonlóan, 2017-ban is kiemelt hangsúlyt fektetnek kutatószolgálataink a kutató- és ügyfélszolgálati feladatok pontos, szakszerű ellátására, figyelembe véve a vonatkozó jogszabályokat, belső utasításokat és a határidőket. *Kiemelt feladatunk a kutatótermek működési folyamatainak racionalizálása, a szolgáltatások látogatóbaráttá alakítása.*

A kutatószolgálat elsődleges szerepe, hogy a levéltári anyagot a kutatók és az ügyfelek részére hozzáférhetővé és kutathatóvá tegye, még hozzá nemcsak hagyományos formában, papír alapon, hanem egyre nagyobb mértékben digitális formában is. Célunk, hogy az iratanyag hozzáféréseinek megkönnyítésével lehetőség szerint új kutatói közönséget szólítsunk meg, illetve a meglévő kutatóink elégedettségét növeljük.

Klasszikus kutatószolgálati munkánk a bel- és külföldi kutatók regisztrálása, tájékoztatása és iratanyaggal való ellátása. A kutatószolgálaton dolgozó munkatársak személyesen, e-mailben, és telefonon is tájékoztatják a kérdésekkel hozzájuk forduló kutatókat, érdeklődőket. A kutatószolgálat közvetíti a kutatók felé a reprodukciós szolgáltatásokat (digitális másolat, fénymásolat, mikrofilm), illetve intézi a kutatói megrendelésekkel kapcsolatos ügyeket.

Az MNL OL kutatószolgálati tevékenységének fontos elismerése, hogy a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület 2011-ben alapított díját, – amelyet tagjaink szavazatai alapján ítélnék oda annak a belföldi, valamint külföldi levéltárnak, múzeumnak, könyvtárnak, 2016-tól már önállóan web-helynek is, amely a családtörténet-kutatóknak kiemelt szakmai és emberi segítséget nyújt – *Az év Kutatóhelye Díjat* az Országos Levéltár kapta 2016-ban. A díj odaítélésével a családkutatók népes táborának egyöntetű véleménye fejeződött ki, megköszönve a sok segítséget, amelyet a családkutatók kaptak az Országos Levéltárban. A díj ünnepélyes átadására 2017 márciusában fog sor kerülni a díjazott székhelyén.

A 2017. évben az előző évekhez hasonló kutatói forgalmat valószínűsítünk az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények kutatótermében. MNL szinten összességében hétezer feletti kutatói létszámra, harmincezer feletti kutatási esetre és leadott kéréslapra számítunk. A kutatói forgalomban jelentős súlyt képvisel az Országos Levéltár, amely az előző évek tendenciái szerint a kutatók legalább egyharmadát, a kutatási esetek legalább 40%-át, a leadott kéréslapok több mint felét adja.

Az MNL megyei tagintézményeinek a kutatószolgálati közreműködnek különféle állampolgári ügyekben (építési, munkaviszony- illetve tulajdonigazolási, póthagyatéki és gyámügyek) és hivatalos szervek (földhivatali, önkormányzati, hatósági, jogszolgáltatási szervek) megkereséseinek teljesítésében. Előreláthatóan az ügyfélszolgálati munkafeladatok jelentős részét 2017-ben is a szolgálati idő igazolásával kapcsolatos ügyek, valamint a német állampolgárságuk vagy német nemzetiségük miatt kényszermunkára kötelezettek kárpótlási ügyei fogják kitenni.

A kutató- és ügyfélszolgálaton közreműködő munkatársak számát tekintve megállapítható, hogy a kisebb személyi állománnyal rendelkező tagintézményekben szinte minden szakalkalmazott részt vesz a munkában, míg a nagyobb létszámú levéltárakban általában csak meghatározott személyek látják el a kutatószolgálati feladatokat.

A 2017. évi tervben a következők a legfontosabb stratégiai területek az MNL kutató-és ügyfélszolgálatán.

III. 8.1. Infrastrukturális és személyi adottságok felmérése

MNL legtöbb tagintézményében az ügyfélszolgálati helyiségek, kutatótermek nem akadálymentesítettek, több kutatóteremben elavult a bútorzat és a technikai felszerelés. A tagintézmények között nagy különbség van infrastrukturális háttér, ezen belül különösen informatikai adottságok, számítógépekkel való ellátottság tekintetében. A megyei levéltárakban ScopeArchive csak „távoli asztali megjelenítéssel” érhető el, ami gyakran akadályozza a kollégákat az adatok felvitelében. Sőt, a fióklevéltárak többségében még a távoli asztali megjelenítéssel való elérhetőség sem biztosított. Van olyan tagintézmény, ahol a kutatóban mindössze egy számítógép áll a kutatók rendelkezésére. A megyei levéltárak kutatótermeinek infrastrukturális felmérése és a szükséges fejlesztések tervezése 2017-ben megtörténik, figyelemmel a korszerű elektronikus kutatószolgálat igényeire és a digitális szolgáltatásokhoz szükséges infrastrukturális háttérre, eszközökre. A fejlesztések ezt követően remélhetőleg a KÖFOP projekt jóvoltából megvalósíthatók lesznek.

III.8.2. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése

III. 8.2.1. Kutatói nyilvántartások, elektronikus regisztráció

A kutatószolgálatok kiemelt stratégiai területe a ScopeArchiv és ScopeQuery, valamint az Elektronikus Levéltári Portál (ELP) szolgáltatásainak teljes körű alkalmazása. Ezek az alkalmazások (elektronikus regisztráció, kutatási kérelem, elektronikus kéréslap, másolat megrendelés és tárhely szolgáltatás, online kérés) az információs társadalom követelményeinek megfelelő szolgáltatásokat teremtenek.

Az Országos Levéltár kutatószolgálat a Scope nyilvántartási programot a kutatótermi folyamatokhoz kapcsolódva (regisztráció, kérések és kutatási esetek rögzítése) már két éve használja. Célunk, hogy 2017-ben megteremtsük annak a lehetőségét, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár kutatói rendelkezhessenek elektronikus regisztrációval, s ha egy kutató több helyen kutat, elég legyen egy helyen beiratkozni (ez jelenleg csak az Országos Levéltár kutatótermei között működik, a megyei tagintézmények vonatkozásában még nem).

Az elektronikus nyilvántartási rendszer tagintézményekben történő bevezetése megköveteli a nyilvántartási folyamatok MNL szinten történő egységesítését, melynek során figyelemmel kell lenni az infrastrukturális és erőforrásbeli különbözőségekre. Mivel a magas színvonalú szolgáltatások biztosításának több megyei levéltárban is infrastrukturális akadályai vannak, ezért elsődleges feladat a tervszerű infrastruktúra-fejlesztés.

2017-ben az adottságok felmérését követően tapasztalatok átadásával, tájékoztatással és megfelelő képzéssel segítjük az egyes tagintézményekben az áttérést a ScopeArchiv kutatószolgálati moduljának alkalmazására (elektronikus regisztráció, kutatói nyilvántartás).

2016 folyamán NKA pályázati forrásból a Veszprémi Megyei Levéltár kezdeményezésére és szervezésében Scope-képzés indult a megyei levéltárak számára, aminek keretében a Scope kutatószolgálati moduljával is ismerkednek a résztvevők. A képzés 2017-ben is folytatódik.

Az elektronikus alkalmazások bevezetésére és bővítésére belső oktatással és teszteléssel készülünk, illetve a kutatók részére segédanyagot készítünk, amelyet a honlapra, és az *eleveltar.hu* oldalra is feltöltünk. A kutatóink oktatására szervezünk egy több modulból álló néhány órás tanfolyamot, ahol a levéltári gyűjtőportál, a ScopeQuery, és az Elektronikus Levéltári Portál, Hungaricana, valamint további elektronikus adatbázisok megismertetése lesz a fő feladat. 2017-ben évi 6 alkalommal tervezünk kutatói „ankétet”, amikor is az adatbázisok megalkotói ismertetik munkájukat, majd bemutatnak kereséseket, szűréseket.

III. 8.2.2. Családkutatás és az anyakönyvi adatbázis

A kutatótermekben szolgáltatott elektronikus adatbázisok és segédletek közül jelentőségét tekintve kiemelkedik az anyakönyvi adatbázis, melynek széles körű közzététele nagy fejlődést jelent a családkutatók számára. A Hess András téri digitális kutató bezárása miatt az anyakönyvi kutatás súlypontja újra az óbudai kutatóteremre helyeződött és erre számítottunk 2017-ben is. Miután 2016-ban befejeződött az anyakönyvi mikrofilm képállomány digitalizálása, az 1895 előtti egyházi anyakönyvi kutatás területén a digitális kutatást kívánjuk még tovább fejleszteni, hogy ne csak a kutatótermekben és néhány partner intézményben legyen hozzáférhető az adatbázis, hanem a világhálón is az *Adatbázisok online* felületén keresztül. Ehhez széles körű egyeztetés szükséges az anyakönyveket eredetiben őrző egyházi levéltárak képviselőivel. 2017 folyamán blogtalálkozókat szervezünk a kérdés megtárgyalására, ahol az egyházi anyakönyvek minél jobb kutatási lehetőségeit járják körül az OL munkatársai és az egyházi levéltárak képviselői, hogy az állami és az egyházi levéltárosok hogyan tudják egymást segíteni az anyakönyvek hozzáféréseinek hatékonyságát elősegítő

tevékenységükben.

III.8.3. Az online kommunikáció fejlesztése

Fontos feladatunk az MNL gyűjtőportálján a levéltári kutatással kapcsolatos tartalmak megújítása és bővítése. Célunk, hogy a portálon a levéltári kutatásról hiteles, hasznos, naprakész információt tegyünk közzé közérthető formában. A kutatói igényeknek megfelelően, a nem mindenki számára közérthető és követhető, túl hosszú, és jogi nyelvezetet követő szabályzatok fölé/elé rövidebb, egyszerűbb és praktikus tanácsokat tartalmazó útmutatást készítünk.

A tagintézmények kutatószolgálatának a különböző szabályzatokat, segédanyagokat és nyomtatványokat interneten keresztül elérhetővé, illetve letölthetővé kell tenniük. Az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények honlapjukon, valamint hírlevelek küldésével folyamatosan aktualizálni fogják a kutató- és ügyfélszolgálattal kapcsolatos információkat.

Az *Aktakaland* az Országos Levéltár kutatói blogja, ahol az olvasók a levéltári kutatással kapcsolatos ismereteket érhetnek el közérthető és érdekes formában. Az *Aktakaland* 2016-ban megnövekedett látogatottsága azt igazolja, hogy sikeresen pozicionálta magát, és nemcsak elérte a célközönséget, hanem meg is találta az igényeit. 2017-ben összesen 10 blogbejegyzést tervezünk közzétenni. 2017-ban folytatjuk a kutatók érdeklődésére számot tartó kutatási témák feldolgozását. A népszerűbb, köznapiabb bejegyzések mellett a kevésbé ismert kutatási témák és források bemutatásával a professzionális kutatók érdeklődését kívánjuk fenntartani.

III.8.4. Tudásmegosztás és hálózatépítés

Európai uniós pályázat keretében erősíteni kívánjuk a tagintézmények, illetve azok kutatószolgálati közötti tudásáramlás biztosítását nemcsak a munkatársak, hanem a kutatók érdekében is. Az intézmény kutatószolgálati a Co:op (teljes nevén: *Creative Europe Culture: Community as Opportunity – Creative archives' and users' network*) projekt keretében vesznek részt a Levéltári Tudásközpont kereteinek kialakításában és üzemeltetésében. EIS tagságunk révén 2017-ben is biztosított lesz az ARCANUM Digitális Tudománytár (ADTplus), valamint – újdonságként – az Akadémiai Kiadó szótárainak elérhetősége az MNL gépein keresztül.

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL központi és megyei tagintézményeiben az általuk őrzött irattal kapcsolatos levéltári alaptevékenységek mellett több évtizedes hagyományokkal rendelkező tudományos kutatómunka és szisztematikus kiadvány-készítési tevékenység zajlik a 2015-ben elfogadott Középtávú Tudományos Terve alapján, amely kiemeli, hogy a tudományos munka az MNL számára nemcsak törvény által előírt kötelező alapfeladat, hanem azon túl potenciális kitörési lehetőség is. A tagintézményeknek éppen ezért a rendkívül megnövekedett feladataik mellett is kiemelt stratégiai célként kell kezelniük a történeti forráskutatást és -feltárást, az alapkutatásokon nyugvó tudományos művek elkészítését, publikálását. 2017-ben is cél, hogy az egyre növekvő számú egyéb feladataik mellett, az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények egyfajta szakmai-tudományos műhelyként is funkcionáljanak. Ez azt jelenti, hogy az irattal és a levéltár-elméleti kérdések mellett a kutatónappal rendelkező munkatársaknak a történelem segédtudományaival, dokumentumkötetek kiadásával és/vagy történeti alapkutatással is foglalkozniuk kell.

A Magyar Nemzeti Levéltárat kiemeli a történetkutatással foglalkozó intézmények közül az, hogy tagintézményei révén az egész országot lefedi, sőt a határ menti tagintézmények révén határon átnyúló kapcsolatai is vannak. Ugyancsak különleges státust ad az intézménynek a kutatók nagy száma és az a tény, hogy az intézmény képes az egész országot lefedő kutatást végrehajtani. Emellett az is speciális helyzetet teremt az MNL számára, hogy az intézményhálózatban őrzött irattal rendelkező tagintézmények egyszerűen tud forrásokat – papír alapon vagy digitális formában –, adatbázisokat, kutatókat inspiráló segédleteket és akár monografikus feldolgozásokat megjelentetni. Az intézmény képes együttműködni a hazai történetkutatás központjaival, de a megyei levéltárak révén képes helyi együttműködési hálózatokat is működtetni. A strukturált intézmény így a tudományos kutatás mellett az emlékezetpolitika alakításának is eszköze.

Az MNL nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az intézmény Középtávú Tudományos Tervében megfogalmazott célkitűzések a tagintézmények tárgyevi munkaterveiben is visszatükröződjenek, és az intézményi szintű tudományos munka irányát – a hagyományok és adottságok figyelembevételével – egységes szempontok alapján alakítsuk ki.

2017-ben az OL-ban és az SZKK-ban 77, a megyei tagintézményekben 143 tudományos munkát is végző levéltáros dolgozik. Az összesen 220 tudományos munkatárs közül a központban 30, a tagintézményekben 28 főnek van tudományos fokozata. A 2017-re tervezett fokozatszerzési eljárások száma kilenc. A központi szervezeti egységekben 36, a megyei levéltárak munkatársai közül 97, összesen tehát 133 fő vesz igénybe kutatónapot 2017-ben. Az igénybe vehető kutatónapok száma az OL-ban 1480, a megyei tagintézményekben 3344, összesen tehát 4824 nap. A fenti számok is azt tükrözik, hogy a történeti segédtudományok és a történelem kutatásának terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal.

A levéltárosok kutatási eredményeikről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adnak számot 2017-ben is. E publikációk döntő része a levéltárak honlapján is nyomon követhető. Az MNL Kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékeiket az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon is vezetniük kell.

2017-ben a tudományos tevékenység során az MNL kiemelt figyelmet fordít az alábbi követelményekre: 1) az intézményi tudományos tevékenység hatékonyabb összehangolása és hasznosítása a 2016-ban kidolgozott tudományos kataszter alapján; 2) a kutatónapot igénybe vevő munkatársak tudományos teljesítményének realisabb mérése; 3) a már elkezdett, kiemelt intézményi projektek tovább folytatása (I. világháborús veszteséglista-projekt, *Reformáció MNL*, pártarchontológia, az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő büntetőperek anyagainak feltárása, *Bővülő történelem*, a trianoni békeszerződéssel kapcsolatos személyes iratok gyűjtése, továbbá a megyei tagintézmények esetében az 1848 előtti vármegyei és városi jegyzőkönyvek, hiteleshelyi jegyzőkönyvek regesztáinak elkészítése, közzététele; 4) az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc, az 1918–1919-es események és a trianoni békeszerződés közelgő évfordulói kapcsán tudományos projekt-tervek kidolgozása; 5) a levéltáros szakma társadalmi elismertségének, tudományos presztízsének növelése érdekében levéltári előadás-sorozat indítása.

A 2017. évi kutatómunka nagyobb része három fő tematika köré rendeződik: a reformáció emlékére okán a legnagyobb figyelem a protestantizmus története felé irányul, de kiemelt figyelmet kap az első világháború története, és érezteti még hatását az 56-os emlékévé is. Az Országos Levéltár ezenkívül „Magyarok és idegenek. Nemzetiségek a történeti Magyarország területén” címmel állandó kiállítást tervez, és meg kíván emlékezni az 1867. évi kiegyezésről, a „boldog békeévek” időszakáról is. Forráskiadványt jelent meg az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárával közösen a csernobili katasztrófa történetéről, valamint kötetet szentel Fekete Lajos és Káldy-Nagy Gyula emlékének. Folytatja a „Bővülő történelem” című rendezvénysorozatot, és műhelybeszélgetés-sorozatot indít az európai emigrációs iratanyagok, illetve az arisztokrata családok által ajándékozott dokumentumok kapcsán.

Az Országos Levéltár kiadványai között a papíralapú periodikák meghatározó szerepet töltenek be. A papíralapú folyóiratok közül elsőként a 2015-ben mind külsőleg, mind tartalmilag megújult, jelenleg évente egyszer megjelenő *Levéltári Közleményeket* említjük meg. Az 1923 óta megjelenő folyóirat a magyar történész és levéltáros szakma egyik legelismertebb tudományos kiadványa. A *Levéltári Szemle* a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, a Megyei és Városi Levéltárak Vezetőinek Tanácsa, valamint a Magyar Levéltárosok Egyesülete évente négyszer megjelenő, közös folyóirata, amely a levéltártudománnyal kapcsolatos szócikkek mellett hírt ad a levéltáros szakma főbb eseményeiről, tudományos konferenciáiról és kiadványairól. A szintén évente négyszer megjelenő *Turult* a Magyar Történelmi Társulattal, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társasággal közösen adja ki az Országos Levéltár, a heraldika, a diplomatika, a szfragsztika és a genealógia eredményeinek bemutatására. A magyarságtudományi forrásokat publikáló, a hungarológia vezető hazai műhelyei által kiadott *Lymbus* évkönyv elsősorban a külföldi hungarika-kutatások során felfedezett iratok, tanulmányok közlését tekinti feladatának az 1526–1918 közötti korszakból. A 2013-ban alapított, 2014-től megjelenő *Catastrum* című évnegyedes folyóirat a katasztertörténeti kutatások eredményeit publikálja, 2015-től a Földművelésügyi Minisztériummal közös kiadásban jelenik meg.

Az *online* periodikák között az évente hatszor megjelenő 20. századi forrásközlő folyóirat, az *ArchívNet* 2016-ban tartalmi és formai szempontból egyaránt sikerrel újult meg. A tudományos igényű forrásközlések eredményeként a lap ma már széleskörűen elfogadott a szakmai világban. Sajátos publikációként készül *A hét dokumentuma*, amely az Országos Levéltár honlapjának része.

A megyei levéltárak az MNL nagy projektjei, elsősorban a protestantizmus, az első világháború, illetve 1956 történetének feltárása mellett a levéltárnak otthont adó város és megye történetével kapcsolatos kutatásokat végeznek. Ezt többnyire helyi források teszik lehetővé, s ezek a kiadványok – és párhuzamos konferenciák

– garantálják, hogy egy-egy megyei levéltár aktív szereplője legyen a helyi kulturális életnek.

A megyei levéltárak 2017-ben saját kiadásban előreláthatóan 35 önálló kötetet jelentetnek meg, és a munkatársak 188 tanulmány megírását tervezik. A megjelenés formáját illetően többségben vannak a papír alapú kötetek, de vannak digitális kiadványok is, mint például a Bács-Kiskun Megyei Levéltár évente kétszer megjelenő *Múltbanéző* című periodikája.

A tervezett megyei levéltári kiadványok gazdag tematikáját tükrözi az alábbi, messze nem teljes felsorolás. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár folytatja „Bács-Kiskun Megye múltjából” c. kiadványsorozatát, amely a 27. kötetnél jár. A Baranya Megyei Levéltár „A nagy háború és a Dél-Dunántúl” címen ad ki konferenciakötetet. A Békés Megyei Levéltár folytatja Márki Sándor naplójának kiadását a Békés megyei protestáns egyházak a szocializmus korabeli helyzetét bemutató forráskiadvány mellett. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár „A reformáció forrásai Zemplén Vármegye Levéltárában 1711-ig” címen jelentet meg kiadványt. A Csongrád Megyei Levéltár a protestantizmus történetével kapcsolatos kiadványokat jelentet meg, köztük a Hódmezővásárhelyi Református lelkészek almanachját. A Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára a reformáció történetével kapcsolatos forráskiadvány összeállítására készül. A Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltára Dominkovits Péter munkáját, a Petőházi Zeke család levéltárának repertóriumát adja ki a Széchenyi család nagyecenki levéltára iratainak repertóriumával együtt. Érdeklődésre tarthat számot Csorba László „Gróf Széchenyi István életrajza és soproni kapcsolódásai” c. munkája is. A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve a XXXV. kötetnél jár. A reformáció történetével kapcsolatos kiadványok mellett tervezik Debrecen Szabad Királyi Város 1693. évi oklevélének reprint kiadását. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár 31. évkönyve mellett Bojtos Gábor „Szolnok és az első világháború” c. tanulmányát és forrásközlését adja ki. A Komárom-Esztergom Megyei Levéltár újabb évkönyvével jelentkezik. Nógrád megye a „Nógrádiak a Nagy Háborúban” c. forrásgyűjteménye kiadását tervezi. Pest megye a Reformáció emlékévkönyv projekt keretében megjelenő forráskiadványt állít össze. A Somogy Megyei Levéltár más kiadványok mellett megjelenteti a levéltári évkönyvét. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár elkészíti a „Szabolcs, Szatmár, Bereg megyei elhurcoltak, 1944–1945” c. munkát, valamint kiadja Károlyi Sándor és Barkóczy Krisztina levelezésének 3. kötetét. Tolna megye a „Tolna vármegye nemesi közgyűlési jegyzőkönyvei regesztái 1721–1725” c. munkával jelentkezik. A Vas Megyei Levéltár „The memory of St. Martin in his homeland” címen ad ki kiadványt, mellette folytatja a Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények megjelentetését. Veszprém megye kiadja a „Források Veszprém megye reformáció-történetéből” c. forráskiadványt, valamint „A gályarab-prédikátorok perének Veszprém megyei forrásai” c. összeállítást. A Zala Megyei Levéltár 2017-re tervezett könyve: „Utóvédként a Donnán. III. kötet. Újabb dokumentumok a magyar királyi 9. honvéd könnyű hadosztály történetéhez, 1942–1943”.

A megyei levéltárak által tervezett, összesen 40 konferencia első számú témája a reformáció, a protestantizmus története. A legtöbb tagintézmény készül ilyen tematikájú rendezvényre. A Baranya Megyei Levéltár konferenciát szentel a szőlőművelés évszázadainak. A Csongrád Megyei Levéltár egyik konferenciáján a magyar hadsereg volhíniai harcáról hallhatnak a résztvevők. A Komárom-Esztergom Megyei Levéltárban „Nemzetiségi sors Komárom-Esztergom megyében 1945 után” címmel rendeznek konferenciát. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár tervezett konferenciájának címe: „Emlékezés a Szabolcs, Szatmár, Bereg megyei elhurcoltakra”. Veszprém megyében a „Protestáns népi kultúra a Kárpát-medencében” címen tartanak nemzetközi egyház- és társadalomtörténeti konferenciát. A Zala Megyei Levéltár konferenciájának címe: „Hősök és/vagy áldozatok? Zalai honvédek a második világháborúban, 1941–1945”.

III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység

A közművelődési munkát 2017-ben is a 2014-ben elfogadott *A Magyar Nemzeti Levéltár közéleti közművelődési koncepciója 2015–2019* című dokumentumban leírtaknak megfelelően tervezzük, amely megfelel az MNL célkitűzéseinek, koordinálja a levéltári intézményrendszer közművelődési és levéltár-pedagógiai munkáját.

Az MNL megyei levéltárai és az OL között 2017-ben több közös MNL szintű projekt is folyik közművelődés és levéltár-pedagógiai területen. A 2016-ban elnyert NKA pályázati forrás segítségével az OL két megyei levéltár (Veszprém, Salgótarján) közös szervezésével *Vallás-identitás-történelem* címen egy háromhelyszínes workshopot indított el. 2017-ben megyei helyszínen folytatódik a rendezvény, melynek célja a tapasztalatcserén túl a képzési oldal erősítése, gyakorlati, azonnal hasznosítható ismeretek átadása.

Az MNL új gyűjtőportáljának/honlapjának célja, hogy egységes, egyszerű, és felhasználóbarát módon tájékoztassa a kutatókat és érdeklődőket. Az intézményi integrációval együtt a közös gyűjtőportál/honlap a

megyei levéltáraknak is jobb elérhetőséget és szélesebb látogatókört biztosít. 2017-ben folytatódik az MNL új honlap-rendszerének (gyűjtőportál) feltöltése, aktualizálása, az angol nyelvű tartalmú részeknek az aktualizálása. A honlapon nagyobb hangsúlyt helyezünk a hírekre és a friss tartalmak előállítására is.

A nyitottsághoz hozzá tartozik a közösségi médiák (Facebook, Instagram, Youtube) aktív használata és azok hozzacsatolása a gyűjtőportálhoz/honlaphoz. Szintén kiemelt helyet kapnak honlapunkon a tudományos, közművelődési és levéltárpedagógiai programok, amelyek egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek.

Célunk, hogy minél több iratot és publikációt tegyünk digitálisan is közzé. Ehhez a munkához szorosan kapcsolódnak virtuális kiállításaink. Ezen kiállítások célja, hogy egy-egy új, vagy korábbi időszaki kiállításunk bárki számára megtekinthető legyen. Ezek között szerepelnek régebbi, akár az 1980-as években bemutatásra került kiállítások, de vannak olyanok is, amelyek már kifejezetten csak online verzióban készültek el.

III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltárpedagógia

Az MNL minden levéltárában a szakmai munka mellett, fontos szerepet kap a közművelődés és azon belül a levéltárpedagógia. 2016-ban létrejött az az országos levéltár-pedagógia hálózat, melyben minden megyei intézmény képviselteti magát. Folytatjuk a foglalkozások szervezését, amelyek 45, 90 és 120 percesek, az adott korosztályhoz és képzéstípushoz igazodnak. Minden esetben a levéltár intézményének kialakulásával és feladatainak bemutatásával kezdődnek, majd egy, az általános iskolák felső tagozatának, illetve a középiskolások tananyagához (történelem, magyar, földrajz, német, latin stb.) illeszkedő témát jár körül a kapcsolódó levéltári források kreatív módon történő feldolgozásával. Ebben a folyamatban fontos szerepe van a szaktanári előkészítésnek, melynek legfőbb feladata az érdeklődés felkeltése a ráhangolódás folyamatának elindítása, háttér ismeretek összegyűjtése. A levéltárpedagógia célja olyan komplex látásmód kialakítása, mellyel a fiatalok képessé válnak hitek és tévhitek megkülönböztetésére, egy adott információ (pl. fotó, hírek) objektív elemzésére, el tudnak helyezni egy vizsgált dokumentumot térben és időben. A levéltár kincseinek, szellemi értékeinek megismerésével a diákok jobban megérthetik és sokkal inkább sajátjuknak érezhetik múltunkat és annak összefüggéseit.

Két megyei levéltárban egy-egy pályázat segítségével modern oktatótermeket alakítottak ki, a projekt lezárását követően meghatározott ideig kell iskolai csoportokat fogadniuk. Szolnokon folytatják a „*Nyitott levéltár – Velünk élő múlt*” című TÁMOP projekt keretében a levéltár iskolai csoportos foglalkozásokat. A Veszprémben TIOP pályázat (oktatóterem létrehozása) keretén belül hat iskolával kötött együttműködési megállapodást, amely alapján minden évben meghatározott számú levéltári órán vesznek részt a diákok.

A *Reformáció* MNL projektben kiemelt szerep jut a közművelődésnek és a levéltár-pedagógiának 2017-ben. A projekt részeként a 2016-ban *Utazás Wittenbergbe* címmel elkészített levéltár-pedagógiai foglalkoztató füzet és online tananyagra építve 2017-es évben az OL és minden megyei levéltár ingyenesen meghirdeti az iskolák számára a reformációs tematikájú levéltár-pedagógiai foglalkozást. Erre a tananyagra épül egy országos kétfordulós vetélkedő, melyben háromfős csapatok vehetnek részt, a vetélkedő döntőjére pedig októberben kerül sor.

A családbarát programokra is nagy hangsúlyt fektetünk 2017-ben (március 15., májusi múzeumi majális, júniusi Múzeumok éjszakája, szeptemberi Kulturális Örökség Napok). Részt veszünk az *Operakaland* elnevezésű programon, amelynek keretében vidéki középiskolásoknak mutatjuk be az épületet és kapcsolódva az adott operaelőadáshoz, abból a korszakból mutatunk be levéltári iratokat.

Az MNL központi épületében hetente két alkalommal három-három óra erejéig folytatjuk a 2014-ben bevezetett fizetős nyílt napokat előre be nem jelentett hazai és külföldi látogatók számára.

III.10.2. Könyvbemutatók

Az MNL Országos Levéltára és megyei intézményei rendszeresen lehetőséget nyújtanak saját és más levéltárak kiadványainak bemutatására, de a helyi tudományos műhelyek (kutatóhelyek, levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények) számára is megjelenési lehetőséget teremtenek kiadványaik bemutatására. A könyvbemutatók száma évente átlagban 10–12, egyúttal arra is törekszünk, hogy a bemutatót kerekasztal-jellegű viták követhessék, ez jelentheti egyszerre több kötet ismertetését vagy sajtónyilvános workshopot is.

Terveink szerint a következő könyvbemutatókra kerül sor.

- „*Kívánom a Jó Istentől*” – *Kecskeméti katonák levelei az I. világháborúból* – tervezet helyszín: MNL

OL Budapest

- *Oppidum Csongrád* című helytörténeti periodika 2016. évi számának bemutatása – Csongrád
- *A Hódmezővásárhelyi református lelkészek almanachja* – Hódmezővásárhely
- „120 év a győri ipar szolgálatában”. Tanulmánykötet – Győr
- *Reformációs forráskiadvány*. – Győr
- „Tanulmányok a Kisalföld múltjából”. Kisalföldi Szemle V. című kötet bemutatása – Győr
- „Pest megye évszázadai” – Budapest
- Récsei Balázs: „...mert nem az időben, hanem a térben létezték”. Kaposvár utcáinak, tereinek (n)évtörténete – Kaposvár
- *Forradalom Somogyban* – Kaposvár
- *Bereg vármegye 1836. évi kiváltságlevele* – Nyíregyháza, Beregszász
- *Elhurcoltak Szabolcs, Szatmár és Bereg megyékből* – Nyíregyháza
- 1956. A Magyar Nemzeti Levéltár évfordulós kiadványainak bemutatója – Nyíregyháza
- *Károlyi Sándor és Barkóczy Krisztina levelezése* – Nyíregyháza
- *Tolna vármegye nemesi közgyűlési jegyzőkönyvei 1721–1725* – Szekszárd
- *1956-os kötetek bemutatója. (MNL központi kiadványok, Takáts Endre emlékkötet, Sümegi járás 1956-ban).* – Veszprém
- *Zalai honvédek Kárpátalján*. Dokumentumok a magyar királyi 9. honvéd önálló gyalogdandár kárpátaljai bevonulásáról és a szlovák–magyar fegyveres összetűzésben való részvételéről, 1939. március–április – Budapest
- *Levéltári Közlemények 2017* – Budapest
- *A Reformáció 500 projektben belül közös MNL forráskötet és forráskiadvány bemutatása* – Budapest

III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények

A levéltár immár hagyományossá váló állandó rendezvényei a következők:

Március: *Március 15.* – OL: *Huszártábor a levéltárban* címmel állomásokhoz kötődő, feladatmegoldó családi programot szervez; a Baranya Megyei Levéltár az „1848 az újságok, naplók, emlékiratok tükrében” című rendezvénnyel kapcsolódik a nemzeti ünnephez

Május: *Múzeumok Majálisa* – budapesti helyszínnel a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében

Június: *Múzeumok Éjszakája* – (OL, Bács-Kiskun, Baranya, Békés, Fejér, Komárom-Esztergom, Nógrád, Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna, Vas és Veszprém megyei levéltárak). A 2017. évi rendezvény központi témája „Értékőrzés”. A tervek szerint minden résztvevő levéltár kamarakiállítással, iratbemutatóval és a levéltár bemutatásával készül.

Szeptember: *Kulturális Örökség Napjai* (OL: Az épület és raktárok bemutatása mellett időszakos tematikus kiállítás és gyermekprogramokat biztosítunk. A programban a Baranya Megyei Levéltár is részt vesz.)

November: *Múzeumok Őszi Fesztiválja*

A nagy országos rendezvények mellett az MNL OL és megyei levéltárai elsősorban ismeretterjesztő előadásokkal, rendezvényekkel hívják be magukhoz az érdeklődőket, amelyeket országos és/vagy helyi levéltári, történész kutatók tartanak.

- *Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár*: „Ismerkedés egy Kazinczy-kori vármegyei levéltárral!”;
- *Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltár*: Moson vármegye története 1915 nyara és 1916 között, Kíséret Győr vármegye 1715 előtt eltűnt helységeinek lokalizálására, Győr vármegye székházának

építéstörténete, A németek kitelepítése Magyarországról, A protestáns egyházak Győr-Sopron megyében a szocializmus korában, A győri és Győr vármegyei protestáns iskolák államosítása 1948-ban, Protestáns vélemények a Mindszenty ügyről, Mozaikok Moson vármegye protestánsokra vonatkozó forrásaiból a 17–18. században, Győr vármegye vallási felekezeteinek változása 1526 és 1848 között;

- *Hajdú-Bihar Megyei Levéltár*: CO:OP projekt keretében egy workshopra kerül sor a környező levéltárak, felsőoktatási intézmények bevonásával, ahol bemutatkozik a Hungaricana honlap, bemutatják az online adatbázisokat és az Adtplus működését, a GULÁG-projekt záró rendezvénye, a Reformáció Emlékév Hajdú-Bihar megyei eredményeinek bemutatása (könyvbemutatók, levéltár-pedagógiai workshop);
- *Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár*: Levéltári esték; „Levéltári kincseink” c. televíziós magazinműsor felvételeinek folytatása a Szolnok Televízióban;
- *Komárom-Esztergom Megyei Levéltár*: Levéltári beszélgetés sorozat – Futballtörténelem diszkurzív szemlélettel, az 1947-es választások Komárom-Esztergom vármegyei történetéről;
- *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár*: Beszélgetések a 20. századról c. rendezvénysorozat (Filmtörténet, A nyírcsaholyi asszonyok lázadása, A 20. századi történetkutatás irányai, Egy 56-os hős magánélete, Történelem jogász szemmel, Magyar fotótörténet, Beregi világháborús iratok és naplók); Múltról mindenkinek c. rendezvénysorozat (Források az iskolákról, Személyes történelem, az Osváth család);
- *Tolna Megyei Levéltár*: Felolvasó délután;
- *Veszprém Megyei Levéltár*: Előadások a lutheri reformáció 500. évfordulója alkalmából. 2017. januártól októberig havonta egy előadás együttműködve a Pápai Református Gyűjteménnyel, az Evangélikus Levéltárral és a Sola Scriptura Teológiai Főiskolával. A Nagy Háború filmek: az Első Világháborús Centenárium program keretében két alkalommal dokumentumfilmek vetítése, majd beszélgetés az alkotókkal, Trianon tematikus emléknapp, Pápai Levéltári Nap;
- *Országos Levéltár*: Bővülő történelem – iratajándékozás III.–IV. – kerekasztal-beszélgetés; Protestánsok asztalánál – Levéltári éjszaka; Utazás Wittenbergbe – levéltár-pedagógiai országos verseny döntője, díjátadója; Borhistóriák (borkóstolóval egybekötött egyes magyar borvidék bemutatása levéltári iratok segítségével), *Levéltári délutánok* című rendezvény-sorozat, koncert, filmvetítés és tematikus raktárséták.

III.10.4. Kiállítások

Az MNL kiállítás-építő tevékenysége közművelődési jelentősége mellett tudományos szempontból sem érdektelen a levéltáros szakma számára. Az MNL kiállításainak nagy része az adott év évfordulóihoz kötődik, nem egy esetben kapcsolódva egyes konferenciákhoz, rendezvények tematikájához. Tendenciaként említhetjük, hogy mind több esetben fordul elő, hogy a központi vándorkiállítást saját – eredeti forrásaikat bemutató – kiállítással kötik össze a tagintézmények. Ilyen pl. az I. világháború tematikáját összefoglaló roll up-os vándorkiállítás, amely már harmadik éve „vándorol” a tagintézmények között.

Tervezett időszaki kiállítások

Országos Levéltár

- Nyomot hagytak – Évszázadok–személyiségek–aláírások, folytatódik
- A kiegyezéshez kapcsolódó időszaki kiállítás (Múzeumok Éjszaka rendezvény keretén belül)
- Megmentett értékek – A restaurálás műhelytitkai.

Bács-Kiskun Megyei Levéltár

- Válogatott források Bács-Kiskun megye múltjából (Múzeumok Éjszakája programsorozat keretében)

Baranya Megyei Levéltár

- 1848 az újságok, naplók, emlékiratok tükrében
- A szőlőművelés évszázadai a Villány-siklói és a Pécsi borvidéken című borászati konferenciához kapcsolódó időszaki kiállítás.

- Múzeumok Éjszakája és a Kulturális Örökség Napja programhoz kapcsolódó időszak kiállítás.
- Pécs a Nagy Háború idején
- GULAG kiállítás Siklóson.

Békés Megyei Levéltár

- Reformáció 500. – A protestantizmus Békés megyei története címmel
- A Körök, egyletek, a civil társadalom története c. levéltári kiállítás vándoroltatása a Békés megyei múzeumokban (Orlai Petrics Soma Kulturális Központ, Mezőberény, Jantyik Mátyás Múzeum, Békés, Tessedik Sámuel Múzeum, Szarvas)

Csongrád Megyei Levéltár

- Örömlányok vidéken – a korabeli prostitúció helyi működéséről – Csongrád, Szentes, Szeged
- Bem tábornok magyarországi működése
- A Csongrád Megyei Levéltár 40 éve – Csongrád
- Szőnyi Benjámint emlékezete – Hódmezővásárhely
- Lechner az alkotó géniusz – Hódmezővásárhely

Fejér Megyei Levéltár

- Az MNL Reformáció Emlékév kiállítása
- Az 1947-es választásokkal kapcsolatos kamarakiállítás
- A Széchényi családdal kapcsolatos kamarakiállítás.

GYMSM Győri Levéltára

- Moson vármegye és Mosonmagyaróvár 1914–1920, Levél
- Málenkij robot, Győr

GYMSM Soproni Levéltár

- Boszorkányok hagyatéka – 2013-ban nyílt meg
- Nemesi családok, armálisok, kúriák – 2014 folyamán nyílt meg

Hajdú-Bihar Megyei Levéltár

- Debrecen város története – időszak kiállítás (Debrecen)
- Mit adott a reformáció – időszak kiállítás (Hajdúböszörmény)
- Büszkeségpont: Csillaghullás Hajdúböszörményben – állandó kiállítás (Hajdúböszörmény)

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár

- A barlangrajztól a nyomtatott könyvig
- Levéltár kincsei
- megyei vasúttörténeti kiállítás

Komárom-Esztergom Megyei Levéltár

- Plakáttörténeti kiállítás

Nógrád Megyei Levéltár

- Az I. világháború hatása Nógrád megyében III. rész

- A kiegyezés következményei Nógrádban (munkacím)
- Reformáció Nógrádban

Pest Megyei Levéltár

- Poszterkiállítás levéltári naphoz kapcsolódva, reformációs témában

Somogy Megyei Levéltár

- I. világháborús kiállítás (a Nagy Háború Kutatásért Közhasznú Alapítvánnyal közös)
- Reformációhoz kapcsolódó kiállítás

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár

- Nyíregyháza régi képeken. Hammel József fotói és Kéry Péter dokumentumfilmjei
- Soltész István fotóművész kiállítása
- Iskolák Nyíregyházán. (Szakmai partnerek: Evangélikus Levéltár, Nyíregyháza, Jósa András Múzeum, Sóstói Múzeumfalu)
- A reformáció forrásai

Tolna Megyei Levéltár

- Tolna megye 1956-ban
- 70 éves a forint
- Holokauszt Szekszárdon – 2015-ben nyílt kamara kiállítás
- I. világháborús dokumentumok a levéltár gyűjteményéből – 2015-ben nyílt kamara kiállítás

Vas Megyei Levéltár

- Kőszeg város zenetörténete
- Szombathelyi amatőr fotográfusok
- A reformáció Vas vármegyében

Veszprém Megyei Levéltár

- Sublótba zárt háború – az otthon őrzött I. világháborús emlékekből
- Bibliatörténeti kiállítás, kapcsolódva a Lutheri reformáció 500. évfordulója alkalmából tervezett előadásorozathoz
- Székelyek az I. világháborúban
- A Pápai járás településeinek első említései – az azonos című forráskiadvány okleveles anyagának bemutatása.

Tervezett vándorkiállítások

Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltár

- A hátság a Nagy Háborúban (MNL OL roll up kiállítása), Észak-Komárom, Nagymenyér, Pozsonyepérs, Levél

Hajdú-Bihar Megyei Levéltár

- Armales Transylvanorum – vándorkiállítás (Szlovákia, 2-3 helyszín)
- Az áldozatok emlékére

Heves Megyei Levéltár

- A reformáció magyarországi történetéről készülő (22 molinós) időszak kiállítása

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár

- Bővülő történelem. Tizenöt év iratajándékozásai, az MNL vándorkiállítása

Vas Megyei Levéltár

- Bővülő történelem. Az elmúlt tizenöt év iratajándékozásai

Veszprém Megyei Levéltár

- Kratochvil Károly élete, szakmai pályája (Kratochvil-emlékév alkalmából a Hadtörténeti Intézet és Múzeum kiállítása)
- A reformáció magyarországi történetéről készülő (22 molinós) időszak kiállítása

Tervezett online kiállítások

Országos Levéltár

- Nyomot hagytak – Évszázadok–személyiségek–aláírások
- Bővülő történelem. Tizenöt év iratajándékozásai
- Magyar utazók a 17–18. században

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára

- A csehszlovák-magyar lakosságcsere forrásai

A megkezdett folyamat részeként, az MNL budapesti közművelődéssel foglalkozó részlege és a megyei levéltárak is fontosabb partner múzeumokkal, illetőleg a helyi közgyűjteményekkel élő együttműködést kívánnak kialakítani, illetve a már meglévő kapcsolatokat szorosabbra fűzni.

Az MNL rendezvényeinek kisebb részét költségvetési forrásból finanszírozza, nagyobb hányada azonban csak pályázati (főképp NKA támogatás), illetve helyi önkormányzati, állami forrásból oldható meg. Szükség lenne a fenntartói támogatásra is, mely lehetővé teszi, hogy az intézmény „láthatóvá” váljon a médiában.

III. 11. Könyvtári munka

2017-től azonos könyvtári rendszerben, és azonos adatbázisban dolgoznak az MNL könyvtárai. Az elmúlt évben a megyei levéltári könyvtárak különböző könyvtári rendszereiből az adatok konverzióval kerültek a közös, Corvina adatbázisba. Az így létrejött közös katalógus 326 800 rekordot tartalmaz, ami a 650 ezer könyvtári egység 60%-ának katalógustételeit tartalmazza. A továbbiakban a gyarapodás egységesen jelenik meg a közös katalógusban. E mellett fontos feladat a retrospektív feldolgozás ott, ahol ez ideig nem volt lehetőség elektronikus feldolgozásra. A cél a teljes szakkönyvtári állomány egy felületről való elérése. Az integráció megvalósulása hatékonyan segíti ezt a munkát, mert sok esetben az eddig elkészült rekordokhoz elegendő lesz a példányadatokat hozzáírni. Ugyanakkor a Corvina rendszer beszerzési moduljának a használata is elkezdődik. A két modul együttes működése azt jelenti majd, hogy a dokumentumok adatait csak egyszer kell leírni a bevételezés és a bibliográfiai feldolgozás során.

A Levéltártudományi szakkönyvtár munkatársai segítenek a programok működésének indulásakor. Összegzik az integráció tapasztalatait és ezek alapján befejezik az új levéltártudományi szakkönyvtári stratégiát. Az új stratégia meghatározza az elérendő célokat és azt, hogy mely kulcsfontosságú területek fejlesztése szükséges e célok eléréséhez.

A könyvtárak alapvető feladatai dokumentumok beszerzése, állományba vétele, feldolgozása, közreadása. A beszerzés módja legnagyobb részben ajándék, amely pl. levéltári kiadványok, hagyatékok, fölös példányok igénylése, közlési díj ellenében kapott könyv. Költségvetésből csak a legszükségesebb művek beszerzése lehetséges, gyűjtőkör szerinti dokumentumokból válogatásra csak a szakkönyvtár állománygyarapítására kiírt pályázaton elnyert összegből van lehetőség. A könyvpiac áttekintését a Könyvtárellátó ajánló jegyzékei segítik, e mellett történettudományi és hasonló intézményekből közvetlenül történik a beszerzés. Külföldi és belföldi kiadványcsere kapcsolatokról érkezik általában a legfontosabb szakirodalom, mert a partnerek levéltárak és történeti kutatóintézetek. A kiadványcsere kapcsolatok revíziója aktuális feladat. Törülésre

általában csak akkor kerül sor, ha a revízió által feltárt hiányt kell kivonni az állományból. Raktári hely felszabadítása céljából az OL könyvtárban – első alkalommal – elavult duplumművek kerülnek törlésre. Fölös példányok kiejánlása két könyvtárban lesz (OL, KEML). A gyarapodás száma várhatóan 4500 kötet és 220 elektronikus dokumentum (a megyei levéltári könyvtárakban 3000 kötet és 200 elektronikus dokumentum, az OL könyvtárban 1500 kötet és 20 elektronikus dokumentum). Az új művek leltárba vétele és bibliográfiai rekord elkészítése a beszerzéstől számított néhány napon belül megtörténik. A közös katalogizálás megvalósulásával a feldolgozás teljesítménye nőni fog, mert amikor egy mű bibliográfiai leírását és tartalmi feldolgozását egy könyvtár már elvégezte, akkor a többi könyvtár ez után a rekordhoz csak a példányadatait írja. E mellett a könyvtárak különböző szintű feltárásokkal állnak a használók rendelkezésére, pl. analitikus feldolgozás, cikkadatbázis, szakkbibliográfia. 2017-ben két könyvtár készít új szakkbibliográfiát (HBML, KEML). Az MNL könyvtárak nagy részében elkezdődik a retrospektív katalogizálás, amely több évet is igénybe vehet. A 650 ezer dokumentum közreadása elsősorban olvasószolgálat útján történik. A levéltári anyagban kutatók számára helyben használattal történik, esetenként másolat szolgáltatásával is. A munkatársak kölcsönözéssel is igénybe vehetik a műveket. Az MNL könyvtárai között is kölcsönzéssel juthat el bármely könyvtárból bármely munkatárshoz dokumentum. E mellett néhány könyvtár könyvtárközi kölcsönzést is folytat. Növekszik az elektronikus dokumentum-szolgáltatások száma. A különböző könyvtárakban különféle gyűjteményekkel állnak a használók rendelkezésére, pl. helytörténet, szakdolgozat-gyűjtemény, helyi sajtó digitalizálása. Néhány könyvtár a honlapon, közösségi oldalakon vagy hírlevélben közöl információkat, és hívja fel a figyelmet az újdonságokra.

Állományrevíziót öt könyvtárban végeznek (OL, BAML, GYMSMLGY, HBML, TML). A muzeális dokumentumok típus és állapot meghatározása két könyvtárban történik a muzeális leltárnapló elkészítése érdekében (OL, ZML). Az állomány védelme céljából folyóiratkötés és kötésjavítás céljából kiválasztásra kerülnek művek, s ezen túl és védőboríték vagy téka felhasználásával is védik a dokumentumok épségét.

Minden könyvtár adatokat szolgáltat az Országos Statisztikai Alapprogram Korm. Rendelet alapján az EMMI Kulturális Statisztikai Rendszere számára.

Három levéltárban könyvtáros alkalmazását tervezik (BAZML, GYMSMLS, PML) és két levéltárban várják vissza gyermekgondozásból a könyvtárost (FML, TML). Új könyvespolcok kerülnek várhatóan egy könyvtárba, bővítés céljából (CSML).

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény alapján 2014. július 1-jétől Magyarországon bevezetésre került az elektronikus anyakönyvezés. A hatályba lépő jogszabálynak megfelelően a települések anyakönyvvezetői a megyei kormányhivatalokon keresztül, a korábbi gyakorlattól eltérő formában szolgáltatott adatokat az MNL és Budapest Főváros Levéltára részére az „utólagos bejegyzések” rögzítéséhez. Az új szabályozás – teljes szemléletváltás keretében – a korábbi eseményalapú nyilvántartás helyett egy személy alapú nyilvántartást vezetett be, amelynek középpontjában, mint azt a neve is mutatja, az egyén áll. A papíralapú születési, házassági, halotti, illetve bejegyzett élettársi kapcsolat anyakönyveket egyetlen, egységes (országos) nyilvántartás váltotta fel. Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (At.), 89. §. (2) bekezdése az illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a hazai anyakönyvezést végző hatóság az 1980. december 31-ig vezetett anyakönyvben található bejegyzés lezárásáról a bejegyzés folyószámának és az anyakönyv azonosító adatainak továbbításával az MNL-t az általa megjelölt formában értesíti. A levéltár az értesítés alapján a bejegyzést lezárja. A 32/2014. (V. 19.) KIM (Ar.) rendelet lényegében nem rendelkezik arról, hogy a levéltáraknak az új rendszerben hogyan is kellene lezárniuk az anyakönyvi bejegyzéseket, mivel a rendelet az anyakönyvvezetőkre vonatkozik. Ennek következtében a települések anyakönyvvezetői a megyei kormányhivatalokon keresztül, a korábbi gyakorlattól eltérő formában szolgáltatott adatokat a megyei levéltárak részére. Az EAK-ból generált jegyzékek ugyanakkor nem a korábbi UB bejegyzések rögzítésére szolgálnak. A levéltárak ennek ellenére gondoskodnak a kormányhivatalok által részükre megküldött Excel táblázatok biztonságos, több példányban történő megőrzéséről, tekintettel arra, hogy hiányosságaik ellenére e jegyzékek biztosíthatják az EAK által szolgáltatott részleges adatok fennmaradását. A megkapott adatokat elektronikus irat formájában tárolják, annak anyakönyvi feldolgozása nélkül, „utólagos bejegyzések” vezetése nélkül.

Mindemellett egyes tagintézményeknek továbbra is vannak a korábbi években keletkezett és felhalmozott elmaradásai, így a hagyományos utólagos bejegyzések bevezetéséből eredő feladatokkal még a 2017-es évben is számolnia kell hat tagintézménynek (BaML, GYMSML Győr, GYMSML Sopron, NML, SzSzBML,

ZML). Ezek a hátralékok azonban az év során nagyrészt felszámolhatók, és a tagintézményi tervek szerint az utólagos bejegyzések szinte maradéktalanul (kivéve: SzSzBML) bevezetésre kerülnek az anyakönyvi másodpéldányokba.

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

a) Nemzetközi kapcsolatok

Az MNL 2016-ban annak a felismerésnek az eredményeként hozta létre a *Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Unió projektjei Igazgatóságát* (NEUI), hogy jobban ki kell használnia a nemzetközi szakmai együttműködés nyújtotta szakmai előnyöket. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy hatással és befolyással legyünk az Európai Unió levéltári tevékenységet érintő jogalkotására, kihasználjuk az európai központi és regionális finanszírozási programok pályázati lehetőségeit, támogassuk a nemzetközi szakmai önszerveződés fórumait. Aktív részvételünk az *DLM Forum Foundation*, az *Archives Portal Europe Foundation*, az *ICARUS Consortium* tevékenységében munkatársainknak lehetőséget nyújt a levéltáros szakma nemzetközi élvonalával való együttműködésre, az adaptált tudáson keresztül hozzájárul a szűkösen rendelkezésre álló képzési és fejlesztési források hatékony felhasználásához. A szervezetek saját programjain keresztül a magyar levéltárak részt vesznek a levéltárak európai és nemzetközi szolgáltatásainak fejlesztésében.

Az új szervezeti egység feladata, hogy képviselje az intézményt az Európai Unió szakmai szervezeteiben és a nemzetközi együttműködési fórumokon. Az *European Archives Group* és az *European Board of National Archivists* idén Máltán és az észtországi Tartuban tartja tanácskozásiát, ahol a tavalyi hollandiai elnökség idején elfogadott cselekvési programok végrehajtásán kívül a folyamatban lévő szerzői jogi szabályozás és a tavaly elfogadott adatvédelmi szabályozás levéltári implementációja lesz a fő téma. A Nemzetközi Levéltári Tanács éves konferenciájára a nemzeti levéltárak vezetőinek (FAN) tanácskozásiára 2017 novemberében Mexikóvárosban kerül sor. A konferencia vezető témája az interkulturalizmus mellett az állampolgárok és a levéltár kapcsolata lesz, ebben a témában előadást tervezünk benyújtani.

2017-ben két nagyobb összeurópai projekt végrehajtásában működik közre intézményünk, lezárul az E-ARK projekt és folytatódik a Co:oP projekt megvalósítása. Megyei tagintézményeink pedig regionális együttműködési projekteket valósítanak meg és készítenek elő.

A speciális levéltári szakterületeken az MNL SZKK főosztálya és NEU igazgatósága képviselik az intézményt.

Az Állományvédelmi és reprográfiai osztály vezetője képviseli az MNL-t az európai állományvédelmi vezetők (EHC) Máltán rendezendő soros találkozóján. Pályázatot nyújtottunk be restaurátor workshopon való részvételre.

Az Informatikai és e-levéltári osztály folytatja az elektronikus iratok hosszú távú megőrzésével kapcsolatban a korábbi években kialakult nemzetközi együttműködést. Tervezzük Lux Zoltán részvételét a baseli *Tagung des Arbeitskreises Archivierung von Unterlagen aus digitalen Systemen* konferencián.

Az 1945 előtti Kormányzervek Főosztálya képviseli az intézményt az *International Holocaust Remembrance Alliance* ülésein. A Varsói Magyar Intézzettel együttműködésben részt veszünk a második világháborús lengyel menekültekkel, illetve Hory András varsói magyar követ jelentéseinek kiadását célzó projektben.

A Török Állami Levéltári Igazgatósággal együttműködésben részt veszünk a levéltár konferenciáin, különös figyelmet kap a 2016-ban elkészített közös dokumentumkötet bemutatója. Az Európai Bizottság *Interreg* projektje keretében pályázatot nyújtottunk be Kassa Város Levéltára, Kassai Érsekség Levéltára, Kassa Város Önkormányzata partnereként, sikeres pályázat esetén 2017. évben megkezdődik a pályázat megvalósítása. Folytatódik a nemzetközi együttműködésben megvalósuló *Co:oP – community as opportunity the creative archives' and users' network* projekt megvalósítása. Az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is előadással veszünk részt International Archival Affairs Section (IAAS) trieszti konferenciáján.

A Magánlevéltárak és gyűjtemények főosztályán folytatódik a Mikes Kelemen Program. A Hungarika munkacsoport végzi a Klebelsberg-ösztöndíjhoz kapcsolódó igazolások kiadását, jelentések fogadását, valamint a mikrofilmcserével kapcsolatos ügyek intézését különösen a szlovák-magyar mikrofilmcsere vonatkozásában. A Hungarika feltárás keretében Horvátországban a Tallóci fivérek okmánytárának kiadásában veszünk részt állami pályázaton, Milánóban Arany Krisztina, Bécsben Török Enikő folytat kutatást. A Diaszpóra tanáccsal közösen határon túli műhelymegbeszélés-rendezvényesorozatot tervezünk.

A Baranya Megyei Levéltár az Eszéki Állami Levéltárral és a Szabadkai Történelmi Levéltárral épített ki szoros nemzetközi kapcsolatot. Ennek keretében rendszeresen részt veszünk egymás konferenciáin és rendezvényein. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár a szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral kötött együttműködési megállapodás keretében rendszeresen és kölcsönösen részt vesznek egymás konferenciáin, szakmai rendezvényein. A Békés Megyei Levéltár az aradi Szabadságszobor Egyesülettel való együttműködés keretében előadásokkal vesz részt az az októberi Aradi napok rendezvényén. A 2017-ben megjelenő Márki Sándor naplói c. kötet bemutatójára a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen kerül sor. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár az Eperjesi Egyetem tudományos rendezvényein vesz részt. A Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltár tervezi „A hátsószög a Nagy Háborúban” című vándorkiállítás észak-komáromi, nagymegyeri és pozsonyeperjesi bemutatását. A Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltár közreműködik a Burgenlandi Tartományi Múzeum 2017-es reformációs kiállításának megvalósításában. Kiadványcsere kapcsolatban állunk a Burgenlandi Múzeummal és a Tartományi Levéltárral. Hajdú-Bihar megyei tagintézményünkben a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében konferenciák szervezését és kiadvány készítését tervezzük egy Bihar megyei partnerrel. Komárom-Esztergom megyei tagintézményünk a Szlovák Belügyminisztérium Nyitrai Állami Levéltár Komarnói (Komáromi) Fióklevéltárával tart fenn intenzív kapcsolatot. Idén sor kerül a levéltárban tervezett 2018. évi Hungarika kutatások előkészítésére. A Nógrád Megyei Levéltár a Besztercebányai Állami Levéltár Losonci Levéltárával tervez együttműködést a Reformációs projekt keretében. A Somogy Megyei Levéltár munkatársai folytatják a rijekai levéltárban a kormányzói iratok rendezését és jegyzékelését. A horvát levéltárosok pedig részt vesznek a kaposvári levéltári napon, amelyen – hagyományosan – előadást is tartanak. A 2017. évi reformációs konferenciánkon Goran Crnkovic a Rijekai Állami Levéltár-igazgatója is előadóként vesz részt. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár különösen gazdag kapcsolatokat ápol. A Kárpátaljai Állami Levéltár együttműködésben sor kerül Bereg vármegye 1836. évi kiváltságlevele - hasonmás kiadás c. könyv bemutatására Nyíregyházán és Beregszászban. Szeptemberben a Nemzetközi Levéltári Napok Nyíregyházán kerül megrendezésre. Megvalósul a főispáni opiszkok szkennelése átírása és fordítása. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskolán júniusban tartanak könyvbemutatót. Részt vesznek és előadást tartanak partnerintézményeik konferenciáin. A Szlovák Nemzeti Levéltár tagintézményeivel és a Kisebbségi Kutató Intézettel közösen a csehszlovák - magyar lakosságcsereéről közös konferenciát és emlékutatót szerveznek. A Román Nemzeti Levéltár kolozsvári és szatmárnémeti tagintézményeiben folytatják a korábban megkezdett kutatásokat. Részt vesznek a szatmárnémeti Szent István Kör rendezvényein. A Vas Megyei Levéltár a több évtizede fennálló nemzetközi kapcsolatai révén állandó partnereivel, a Maribori Területi Levéltárral, a Muraszombati Múzeummal és a Burgenlandi Tartományi Levéltárral és Könyvtárral kölcsönös kiadványcserét bonyolít le. 2017 elején várható döntés a két szlovén partnerintézménnyel közösen beadott Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program „e-documenta Pannonica” pályázatáról. A XXVII. Szlovén-magyar ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábor megrendezésére idén 2017. júniusban kerül sor a Zala Megyei Levéltárral közösen. A „Szalónaki Beszélgetések” konferenciasorozat idei rendezvényére pedig a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár, a Burgenlandi Tartományi Múzeum, a Linzi Egyetem Társadalom- és Gazdaságtörténeti Intézete részvételével 2017 szeptemberében. Tervezik a szlovéniai Radenciben áprilisban sorra kerülő *Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving* Nemzetközi levéltári konferencián való részvételüket. Veszprém megyei tagintézményünk a Szlovák Nemzeti Levéltárban tervez hungarikakutatást és forrásfeltárást. A Pozsonyi Állami Levéltár Vágsellyei Fióklevéltárával és a Szenci Városi Múzeummal a konferenciákon való kölcsönös részvétel, előadások megtartása idén is folytatandó hagyomány. Az freiburgi *Institut für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa*-val való együttműködésük a kitelepített németek kapcsolatszerének és levelezésének feltárására irányul.

b) Hazai kapcsolatok

2017-ben is fontos szempont a korábbi helyi és országos szakmai kapcsolatok fenntartása, továbbfejlesztése. Lehetőség szerint továbbra is törekedni kell a társintézményekkel, felsőoktatási intézményekkel, a megyei tudományos szervezetekkel való együttműködésre. Tovább szeretnénk erősíteni a kapcsolatot a Kúriával, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel, az ELTÉ-vel, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel, a Nemzeti Emlékezet Bizottsággal, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjával, a Pannonhalmi Főapátsággal.

Az összes megyei tagintézmény a levéltáros szakmai szervezetek mellett hagyományosan jó kapcsolatokat ápol a megyéjük területén található közgyűjteményekkel, oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel. A fenntartóváltás ellenére a legtöbb helyen megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való jó kapcsolat, amely több esetben abban is megnyilvánul, hogy anyagi hozzájárulással támogatják a levéltári

rendezvényeket vagy akár kiadványok megjelentetését. Fontos azt látni, hogy a megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői, e szerepkört az elkövetkezőkben is fenn kell tartani.

BaML: Egyik legfontosabb partnere a Pécsi Tudományegyetem. Az informatikus-könyvtáros, történelem, néprajz, földrajz, hon- és népismeret szakos hallgatóinak tartanak rendszeresen foglalkozásokat. A Total Art Egyesülettel a kisebbségek kutatása és a Gulág témakörében működnek együtt és rendeznek közös kiállításokat. A Reformációs projekt keretében partnerkapcsolatot alakítottak ki a Pécsi Református Egyházközséggel, a Pécsi Evangélikus Egyházközséggel, a Baranya Református Egyházmegye Levéltárával. A Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközponttal a sajtótermékek digitalizása területén működnek együtt. Régi partnerük a Janus Pannonius Múzeum.

BéML: A hajdani gyulai múzeumot magában foglaló Rendezvényszervező Nonprofit Kft.-vel jelentetik meg a 2016. május 26–27-i konferencia anyagát. A téma a gyulai vár török általi elfoglalása. A könyv a Szigetvár–Zrínyi 1566 emlékévként projekt támogatásával jelenik meg. Gyula Város Önkormányzatával közösen kiadják a „Város – uradalom – vár” c. konferenciájuk bővített anyagát.

CSML: Szeged: A Hadtörténelmi Levéltárral és a Hadtörténelmi Múzeummal szeretnék szakmai kapcsolatot kialakítani. Terveik szerint szerveznek egy közös konferenciát, amelynek alapja a fenti intézményekben őrzött iratanyag. Csongrád: A csongrádi levéltár évek óta szoros kapcsolatot ápol a Koch Sándor Csongrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrádi Szervezetével és a Csongrád Megyei Honismereti Egyesülettel. A szervezetek támogatják a rendezvényeiket, előadásait, kiállításait. A civil szervezetek közül az Oppidum Csongrád Alapítvány támogatását élvezi az intézmény. A Csongrádi Művelődési Központ és Városi Galéria előadótermet biztosít, és segíti a PR-tevékenységet. A Tari László Múzeummal közös kiállításokat rendeznek, ill. felkérésre kiállítást készítenek számukra. Segítik a Csongrádi Helytörténészek Baráti Körének munkáját, publikálási lehetőséget biztosítanak tagjainak, a magániratok gyűjtésében a kör tagjai segítik a levéltárat. A meglévő köteteket megtartva próbálják bővíteni helyi kapcsolataikat.

FML: egy munkatársuk az MTA BTK Vidéktörténelmi kutatócsoportjának tagja.

GYMSM Győr: „A hátszág a Nagy Háborúban” című vándorkiállítás bemutatása Levélen; a „Málenkij robot” vándorkiállítás bemutatása Győrben; az „Évszázadok harcai” elnevezésű vetélkedő középiskolás diákok számára; Reformáció Emlékévként 2017 projekt – Együttműködés a győri Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjteménnyel és a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerülettel; a XX. Győri – VI. Kisalföldi Levéltári Nap – Együttműködés a Győri Egyházmegyei Levéltárral, a Győr Megyei Jogú Város Levéltárral, a Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjteménnyel, a MOKK Közjegyzői Levéltárral (Győr), az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltárával; a Szülőföldünk Honismereti Egyesülethez beérkező pályamunkák bírálata; a „120 év a győri ipar szolgálatában” című tanulmánykötet megjelentetése – együttműködés a győri Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Térrel.

GYMSM Sopron: A Veszprém Megyei Levéltárral Takáts Endre levéltár-igazgató emlékkönyvét tervezik kiadni. A Széchenyi 225 évforduló kapcsán együttműködnek a Nemzeti Múzeummal a Csorba László szerzősége alatt megjelenő kötetük képanyagának összeállításában. Az elmúlt években több esetben támogatta szakmai törekvéseiket a Soproni Múzeum, ahogy ők is együttműködő partnerként támogatták a Múzeumot kiállítási, könyvkiadási projektjeiben. Az intézmény a civil szférát és az oktatást is segíti (pl. Rábaköz Kutatók Egyesülete, középiskolák vetélkedői). A tagintézmény támogatja a Soproni Szemle szerkesztőségét, két munkatársa is részt vesz a szerkesztőségi üléseken.

HBML: Közös kiadványt jelentetnek meg és közös kiállítást szerveznek a Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltárral a debreceni református templomokról. A Debreceni Ítéletábrával közösen tervezik kiadni Dr. Récei Sándornak a román megszállás idején írt naplóját. Az MH 5. Bocskai István Lövészandárral és a Debreceni Köztemetővel együttműködve kiadványt jelentetnek meg a debreceni hősi temetőkről.

HML: Helyi szintű együttműködésre törekednek az Eszterházy Károly Egyetemmel és az Egerben, illetve a megyében lévő közgyűjteményekkel, közművelődési intézményekkel.

JNSZML: Folytatni kívánják a megyei tudományos, közművelődési és felsőoktatási intézményekkel (MTA DAB JNSZM Szakbizottsága, Pallasz Athéné Egyetem, Eszterházy Károly Egyetem, megyei múzeumok, Aba-Novák Művelődési Központ, Verseghy Ferenc Könyvtár, stb.) már eddig kialakított és jól működő

szakmai kapcsolataikat.

KEML: Folytatják a korábbi együttműködést az Esztergom városi közgyűjteményekkel (Duna Múzeum, MNM Vármúzeuma, Keresztény Múzeum), az Esztergomi Lengyel Kisebbségi Önkormányzattal, a tatai Kuny Domokos Múzeummal, a Komáromi Klapka György Múzeummal.

NML: A megye közgyűjteményeivel, illetve a szakmai társintézményekkel a megkötött együttműködési megállapodás alapján működnek együtt.

PML: A 2017. évi levéltári napjukat a Károli Gáspár Egyetem nagykőrösi Tanítóképző Főiskolai Karán tartják közös szervezésben.

SML: A megyén és a városon belül folytatják a korábbi együttműködést (megyei múzeum, megyei-városi könyvtár, városi művelődési otthon, TIT, Kaposvári Egyetem).

VaML: Partnerek: Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, Kőszegi Városi Múzeum, Vas Megyei Honismereti Egyesület, Kőszegi Felsőboktatási Intézmény, Vas Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület (TIT), Közjó és Hagyomány Egyesület, Szombathelyi Evangélikus Egyházközség. Közös programok: 1. Együttműködés a 2017 júniusában sorra kerülő „Múzeumok éjszakái” című rendezvény programjainak megszervezésében és lebonyolításában. (Partner: Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, Szombathely.) 2. Együttműködés az Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program keretében az „e-documenta Pannonica” címmel beadásra kerülő pályázatban. (Partner: Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, Szombathely.) 3. „Kőszeg város zenetörténete” című kiállítás megvalósítása. (Partner: Kőszegi Városi Múzeum.) 4. Együttműködés a Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények kiadásában. A Honismereti Egyesület rendes éves közgyűlésének és a 25. Vas Megyei Pátria Napnak a levéltár előadó- és kiállítóterme ad otthont. (Partner: Vas Megyei Honismereti Egyesület.) 5. Együttműködés a KRAFT projekt keretében kőszegi tudományos kutatási programok lebonyolítása céljából. (Partner: Kőszegi Felsőboktatási Intézmény.) 6. Együttműködési megállapodás aláírása jövőbeli közös közművelődési, tudományos programok szervezése céljából. (Partner: Vas Megyei TIT.) 7. Ismeretterjesztő történettudományi előadások tartása. (Partner: Közjó és Hagyomány Egyesület.) 8. A Reformáció Emlékévhöz kapcsolódó konferencia és kiállítás megvalósítása. (Partner: Szombathelyi Evangélikus Egyházközség.)

VeML: az alábbi szervezetekkel működnek együtt: Nemzeti Emlékezet Bizottsága (forrásfeltárás), Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (forrásfeltárás), Veszprém Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzat (kutatási együttműködés), veszprémi Pannon Egyetem (szakmai rendezvények, konferenciák közös rendezése), az MTA BTK TTI keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoport. A Magyar Műemléki Topográfia Közhasznú Nonprofit Kft.-vel együttműködve végzik Veszprém műemléki topográfiájának munkálatait. Részt vesznek az MTA BTK TTI keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoport, valamint az MTA Lendület – Trianon 100 kutatócsoport munkájában.

ZML: Tudományos konferenciát szerveznek Zalaegerszeg városbírójáról és polgármestereiről Zalaegerszeg MJV Önkormányzatával közösen.

III. 14. Pályázatok

Tagintézményeink rendezvényeik lebonyolításához, kiadványaik megjelentetéséhez, egyes szakmai feladatok teljesítése, illetve könyvtárállományuk fejlesztése érdekében minden évben, így 2017-ben is – a pályázati lehetőségekhez mérten –, számos pályázatot nyújtanak be, elsősorban a Nemzeti Kulturális Alaphoz (Közgyűjteményi Kollégium, Könyvkiadási Kollégium, Folyóirat-kiadási Kollégium, Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégium, miniszteri keret), az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőhöz. Folyamatosan keressük a lehetőséget, hogy a pályázati kiírások lehető legszélesebb spektrumát tudjuk igénybe venni helyi, hazai és nemzetközi pályázatok tekintetében egyaránt.

A pályázatok szervezésénél két szempontot tartunk szem előtt. Egyrészt a 2016-ban már nyertes pályázatok kivitelezésével és elszámolásával kalkulálunk, másrészt számolunk az újabb pályázatok benyújtásának lehetőségeivel. A 2017. évi pályázatokat a legtöbb tagintézmény a kiírás függvényében tervezi. Így a korábbi évekhez hasonlóan az alábbi témakörökben benyújtandó pályázatokra számítunk:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelentetése
- levéltári napok, konferenciák szervezése

- közművelődési tevékenység
- restaurálás
- digitalizálás
- adatbázis fejlesztés, adatbázis építés
- iratvásárlás
- savmentes dobozok vásárlása
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése
- szakkönyvtár gyarapítása
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése
- klímaberendezés karbantartása, tisztíttatása

2017-ben a *Széchenyi 2020* program keretében támogatási szerződést kötünk a közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése (KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00011) című projektünk megvalósítására, melynek segítségével lehetőségünk nyílik a levéltári ügyfélszolgálati tevékenység kormányablakhoz történő csatlakozására.

Pályázatot nyújtottunk be a kulturális intézmények tanulást segítő infrastrukturális fejlesztési (EFOP-4.1.7-16) program keretében a megyei tagintézmények oktatási infrastruktúrájának kialakításához, továbbfejlesztéséhez.

Az Európai Bizottság támogatásában bízva *Migration in the Arts and Sciences– European Migration Thematic Collection* címmel pályázatot nyújtottunk be egy tematikus migrációs gyűjtemény létrehozására, mellyel az Európai Unió belüli migráció kultúrára gyakorolt hatását vizsgáljuk. A projekt feladata a tagállamok saját koncepciója alapján készített gyűjtemények migrálása, az adatok Európai Publikációs Szabványhoz történő igazításával. Az elkészült egységes gyűjteményhez 28 uniós ország állampolgárai számára biztosítunk hozzáférést.

Befejezett EU-s pályázataink (TÁMOP, TIOP) fenntartási időszakukban vannak, így az azzal kapcsolatos teendőket látjuk el.

Folytatjuk az első világháború megemlékezéseihez, a Reformáció 2017 emlékévéhez, valamint a GULAG emlékévéhez kapcsolódó kormányzati források pályázat útján történő bevonását. Két futó OTKA pályázatunkat bonyolítjuk.

Megyei tagintézményeink esetében számítunk a megyei és városi önkormányzatok, hivatalok pályázati úton történő támogatására, valamint helyi civil szervezetek támogatására is.

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL-ben 2016-ban lezajlott szervezeti átalakítások tapasztalatait leszűrve 2017 első hónapjaiban fogjuk elvégezni a szükséges korrekciókat az érintett szervezeti egységek ügyrendjében és ügyviteli/iratkezelési folyamatainak szabályozásában.

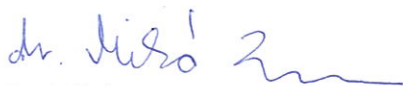
A 2016 folyamán történt előkészítő munka eredményeként 2017-ben elkészítjük az MNL egységes módszertani és továbbképzési koncepcióját. Mivel hosszú távon e szakterületek sikeres működésétől függ az intézmény szakmai munkájának színvonala, mind a módszertani, mind az oktatási/továbbképzési területen szükséges az éves munkaterveken túlmutató, közép- és hosszú távú tervezés. A koncepció részeként meghatározzuk azokat az intézményi stratégiai célokat, alapelveket, személyi és szervezeti feltételeket, amelyek hosszabb időtávra kijelölik a két szakterületen folyó munka kereteit. Intézményünknek komoly tapasztalatai vannak az oktatás, képzés területén. Az Országos Levéltárban elindítjuk, illetve folytatjuk a korábbi években rendszeresen megtartott levéltári kezelői, segédlevéltárosi, irattáros/iratkezelői tanfolyamok megszervezését. A 2017. év kiemelt feladata segédlevéltáros-képzésünk 2016-ban megkezdett OKJ-s akkreditációs folyamatának lezárása. Az OL-ben a tanfolyamok megtartásához szükséges oktatási infrastruktúra továbbra is rendelkezésre áll, azonban a területi tagintézmények ilyen jellegű kapacitásai eddig nem kerültek felmérésre. A módszertani munka keretében folytatjuk a megyei tagintézményekkel 2014-ben megkezdett koordinációs megbeszéléseket. 2017-ben a módszertani egyeztetések elsődleges célja az

ügyfélszolgálati eljárásrend egységesítése és a tagintézmények gyűjtőterületi tevékenységének koordinálása lesz. Az MNL módszertani, oktatási feladatainak fejlesztése és egységesítése mellett a szakma egészét is tájékoztatni fogjuk a legfontosabb szakmai újdonságokról (intézményi honlapon, Levéltári Szemlén stb. keresztül). Kiemelt figyelmet fordítunk a nemzetközi tapasztalatszerésre, valamint a külföldön szerzett tapasztalatok MNL szintű gyakorlati hasznosítására. Arra törekszünk, hogy a nemzetközi szakmai ismeretszerzésben a megyei tagintézmények munkatársai, illetve a különböző levéltári szakterületek dolgozói minél szélesebb körben vegyenek részt.

A Magyar Nemzeti Levéltár 2017-ben is ellátja a levéltári szakfelügyelet működtetését, adminisztratív teendőit. Munkatársaink, Csízi István, Káli Csaba, Katona Klára, Kovács Melinda, Melega Miklós, Sáfár Gyula közlevéltári szakfelügyelőkként működnek közre.

A Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója látja el a Levéltári Kollégium elnöki teendőit. A kilenctagú szakmai testületben az elnökön kívül három főt ad az MNL (Hermann István, Rácz György, Szabó Csaba). A Kollégium ügyeinek adminisztratív kezelését az MNL egyik munkatársa végzi a Kollégium titkáráként (Puskás-Paulik Ágnes).

Budapest, 2017. február 15.

Dr. Miko Zsuzsanna

főigazgató